

Agencija za ispitivanje javnog mnjenja
"Damar" - Podgorica

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

"SVAKODNEVICA MLADIH U CRNOJ GORI "

UVOD

Agencija za ispitivanje javnog mnjenja „Damar“ iz Podgorice ove godine obilježava 20 godina rada. Tim povodom smo sproveli anketno istraživanje na temu „Svakodnevnica mladih u Crnoj Gori“, sa ciljem da utvrdimo stavove, mišljenja i navike populacije starosti od 15-25 godina i da o rezultatima ovog istraživanja obavijestimo širu crnogorsku javnost.

Anketni upitnik je imao oko 100 pitanja grupisanih u nekoliko tematskih cjelina:

- mladi i njihovo slobodno vrijeme
- mladi i sport
- mladi i mediji
- mladi i muzika
- mladi i potrošnja
- mladi i ishrana
- mladi i preduzetništvo
- vrijednosne orijentacije mladih

Za ovo istraživanje je korišćen dvoetafni stratifikovani uzorak i reprezentativan je za građane Crne Gore starosti od 15 do 24 godine. Projektovani uzorak je na nivou od 1000 ispitanika u 9 crnogorskih opština (Podgorica, Nikšić, Cetinje, Bar, Ulcinj, H.Novi, Berane, Bijelo Polje i Pljevlja.)

Inače, ova populacija, prema popisu stanovništva iz 2011. godini, broji 86.909 mladih, a u opštinama koje su obuhvaćene ovim uzorkom živi 77% ove populacije.

Terenski dio istraživanja je obavljen u vremenu od 23.03.2013. do 28.03.2013. godine.

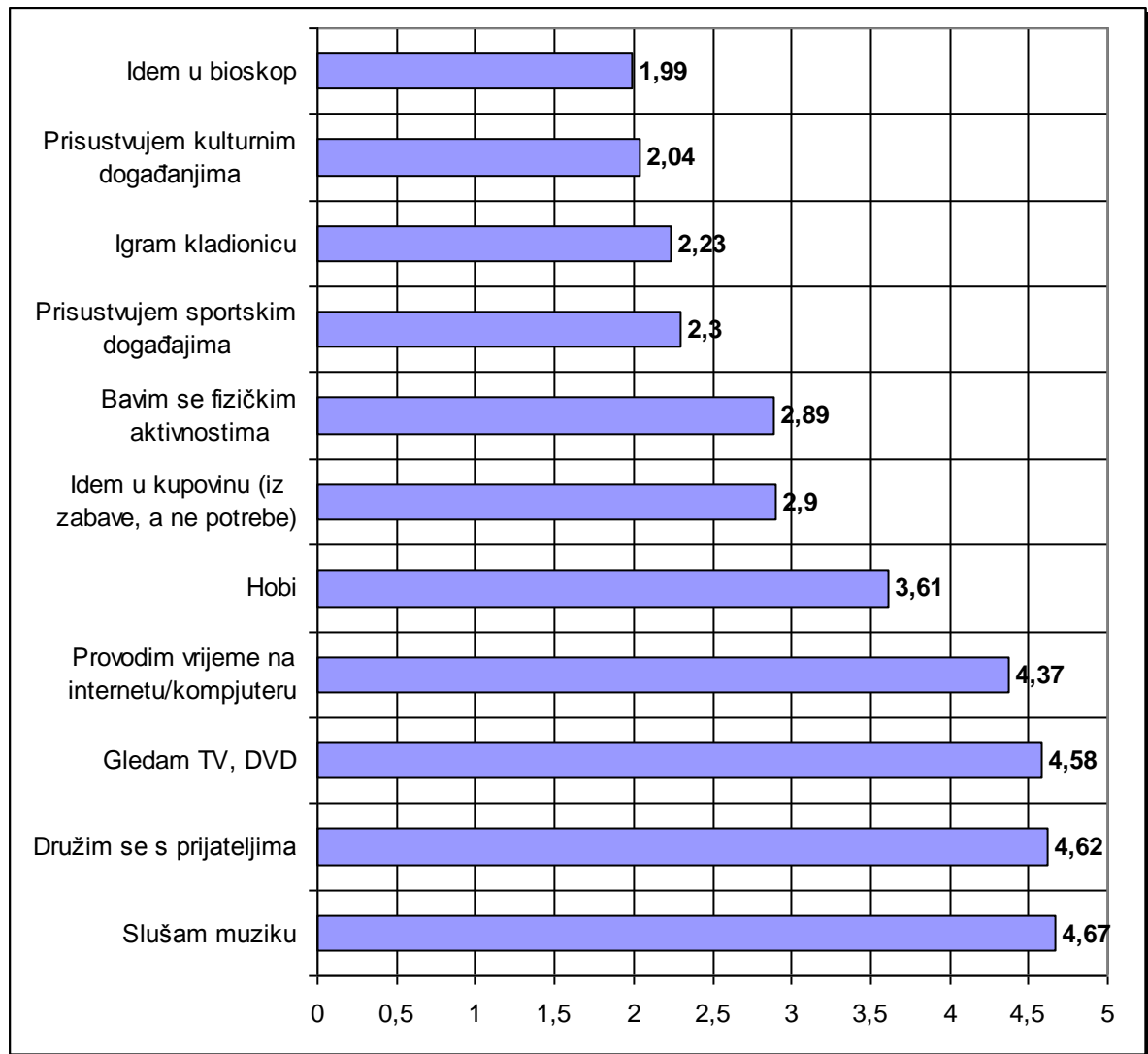
Mr Vuk Čadjenović
metodolog anketnih istraživanja

Koliko često se bavite sljedećim aktivnostima u Vaše slobodno vrijeme?

Za mjerenje učestalosti aktivnosti mladih koristili smo petostepenu ordinarnu skalu sa 11 ajtema.

	Svakodnevno	Nekoliko puta nedjeljno	Nekoliko puta mjesečno	Nekoliko puta godišnje ili rjeđe	Nikad
1. Gledam TV, DVD	69,4	19,6	11,0	-	-
2. Idem u bioskop	-	6,3	22,8	33,9	37,0
3. Idem u kupovinu (iz zabave, a ne potrebe)	15,4	18,0	29,2	15,7	21,7
4. Prisustvujem kulturnim događanjima	-	8,3	20,9	37,6	33,1
5. Družim se s prijateljima	72,7	16,7	10,7	-	-
6. Igram kladionicu	5,2	17,3	18,1	13,7	45,7
7. Slušam muziku	78,3	10,9	10,8	-	-
8. Bavim se fizičkim aktivnostima	26,8	19,2	10,4	3,3	40,4
9. Prisustvujem sportskim događajima	-	13,0	30,2	30,3	26,6
10. Hobi	37,8	24,1	14,6	8,4	15,1
11. Provodim vrijeme na internetu/kompjuteru	64,6	21,0	5,9	3,4	5,1

U prethodnoj tabeli dati su procenti učestalosti aktivnosti mladih u slobodnom vremenu. Kada se legitimnim statističkim procedurama ovi procenti konvertuju u ocjene u kojima su odgovor „svakodnevno“ najveća ocjena 5, a odgovor „nikako“ - najmanja ocjena 1, tada se dobijaju srednje vrijednosti i na osnovu njih vrši rangiranje aktivnosti mladih, što prezentiramo u sljedećem grafikonu:

Kao što se vidi, mladi Crne Gore najviše slobodnog vremena provode slušajući muziku, zatim družeći se sa prijateljima i gledajući TV/DVD.

Odlasci u bioskop, prisustvovanje kulturnim događajima i kladenja su aktivnosti koje mladi najmanje upražnjavaju u svom slobodnom vremenu.

Koje grupacije ispitanika, u većem procentu od prosijeka (37,0%), **nikada u svom slobodnom vremenu ne idu u bioskop**. To su:

- Muškarci (40,8%)
- Ispitanci starosti 20 godina (49,1%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice do 200 eura (56,8%)
- Ispitanici koji su nezaposleni (50,8%)
- Mladi koji žive u Sjevernoj regiji (47,2%)

A koje grupacije ispitanika, u većem procentu od prosjeka (33,1%), **nikada u svom slobodnom vremenu ne prisustvuju kulturnim događajima?**

- Muškarci (40,1%)
- Ispitanci starosti 17 godina (40,5%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice preko 1500 eura (51,9%)
- Ispitanici koji su nezaposleni (44,4%)
- Mladi koji žive u Centralnoj regiji (47,2%)

Nikada se, u većem procentu od prosijeka (45,7%), **ne klade** ove grupacije ispitanika:

- Žene (68,5%)
- Ispitanci starosti 15 godina (63,3%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice od 700-800 eura (56,6%)
- Ispitanici koji su nezaposleni (50,8%)
- Mladi koji žive u Južnoj regiji (36,9%)

Svakodnevno se, u većem procentu od prosijeka (26,8%) **bave fizičkim aktivnostima**:

- Muškarci (33,7%)
- Ispitanci starosti 15 godina (40,7%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice do 200 eura (37,5%)
- Ispitanici koji su učenici (33,7%)
- Mladi koji žive u Južnoj regiji (28,0%)

Koje grupacije ispitanika, u većem procentu od prosijeka (37,8%) **svakodnevno** u svom slobodnom vremenu, **upražnjavaju hobi**. To su:

- Muškarci (42,0%)
- Ispitanci starosti 15 godina (56,7%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice od 600 do 700 eura (43,5%)
- Ispitanici koji su učenici (45,6%)
- Mladi koji žive u Sjevernoj regiji (45,5%)

Pitanje: Molim Vas procijenite koliko Vam bavljenje slobodnim aktivnostima pruža zadovoljstva

	Nimalo	Malo	Ponešto	Mnogo	Veoma mnogo	Nikad to ne radim
1. Druženje s prijateljima	2,7	4,3	6,3	37,6	49,1	-
2. Učestvovanje u fizičkim aktivnostima	-	5,2	10,3	22,9	21,2	40,4
3. Gledanje TV	5,9	23,0	30,2	25,0	15,9	-

Analizirajući rezultate iz prethodne tabele odmah se može uočiti da mladim Crne Gore najveće zadovoljstvo pruža druženje sa prijateljima (86,7%-kumulativno mnogo i veoma mnogo).

Interesantan je podatak da, iako je na prethodno pitanje 69,4% ispitanika odgovorilo da **svakodnevno** gleda TV, u praćenju TV programa uživa 40,9% (kumulativno mnogo-veoma

mного), odnosno da za 28,9% (kumulativno malo-nimalo) anketiranih gledanje TV ne predstavlja zadovoljstvo.

Pitanje: Koliko često...

	Vrlo često	Često	Ponekad	Rijetko	Nikad	Ne mogu odlučiti
...Vam je dosadno	11,8	14,7	34,4	24,5	12,9	1,7
...se osjećate užurbano (pod pritiskom)	13,7	20,9	33,0	18,6	10,4	3,4
... razmišljate o poslu/školi	23,1	31,6	21,7	11,5	10,1	2,1

Najveći procenat (54,7%-kumulativno vrlo često i često) mladih razmišlja o poslu/školi, a 26,5% je izjavilo da im je veoma često ili često dosadno, odnosno 37,4% da im je rijetko ili nikada nije dosadno.

Kojim grupacijama ispitanika je, iznad prosjeka (26,5%) **vrlo često ili često dosadno**?

- Muškarcima (27,5%)
- Ispitanicima starosti 18 godina (31,1%)
- Mladima koji su nezaposleni (32,4%)
- Anketiranim čiji su mjesečni prihodi njegove porodice do 200 eura (48,9%)
- Mladima koji žive u Sjevernoj regiji (32,9%)

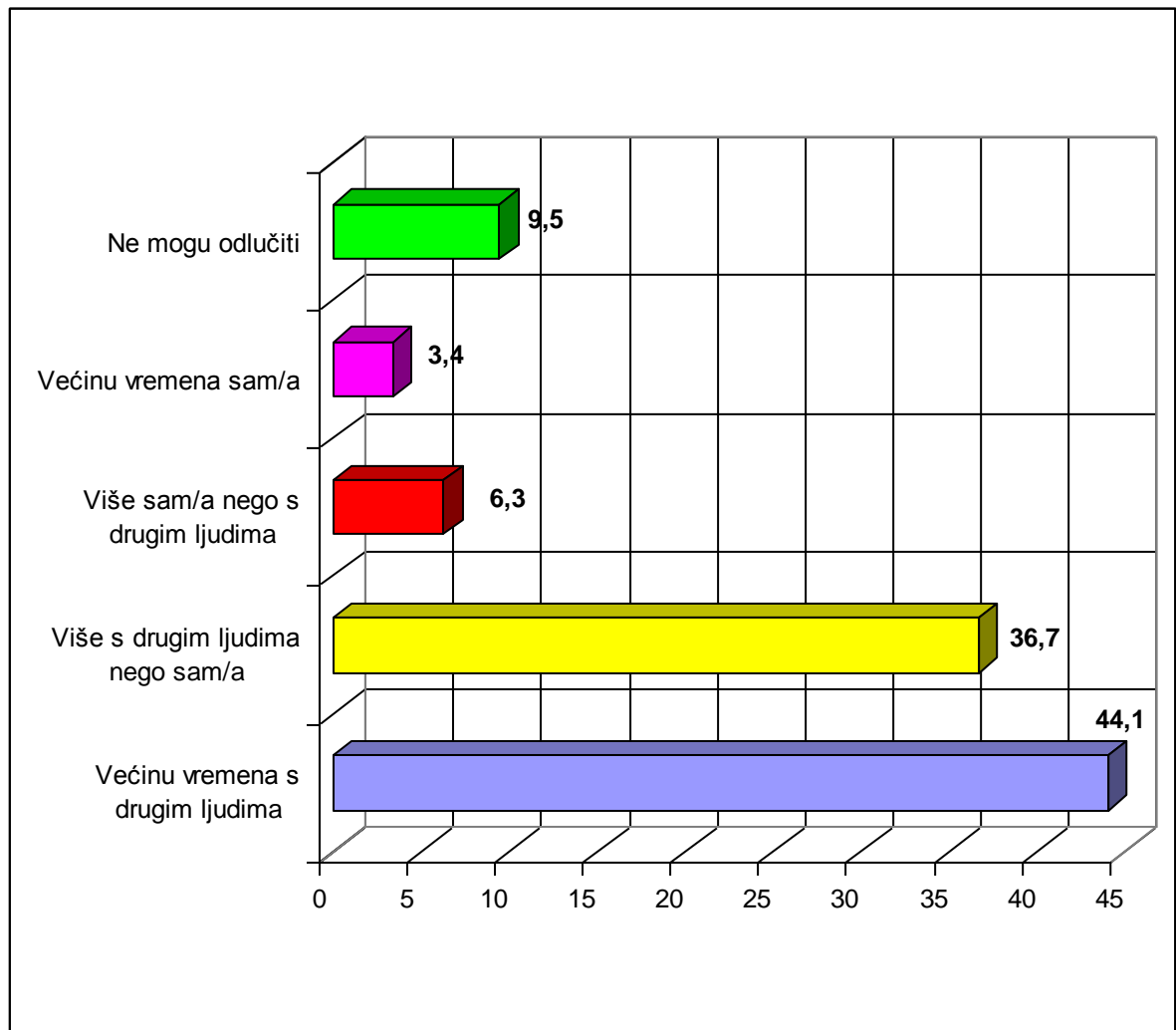
Rijetko ili nikada ne razmišljaju o poslu/školi, iznad prosjeka (21,6%), sljedeće grupacije ispitanika:

- Muškarci (28,1%)
- Ispitanici starosti 17 godina (30,0%)
- Mladi koji su nezaposleni (30,1%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice preko 1500 eura (29,6%)
- Mladi koji žive u Sjevernoj regiji (22,9%)

Koje grupacije ispitanika, iznad prosjeka (34,6%) se **vrlo često ili često osjećaju užurbano/pod pritiskom**?

- Žene (40,1%)
- Ispitanici starosti 25 godina (42,3%)
- Mladi koji su zaposleni (48,7%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice od 200-300 eura (41,6%)
- Mladi koji žive u Centralnoj regiji (36,1%)

Pitanje: U svoje slobodno vrijeme, volite li više biti s drugim ljudima ili sami/a?

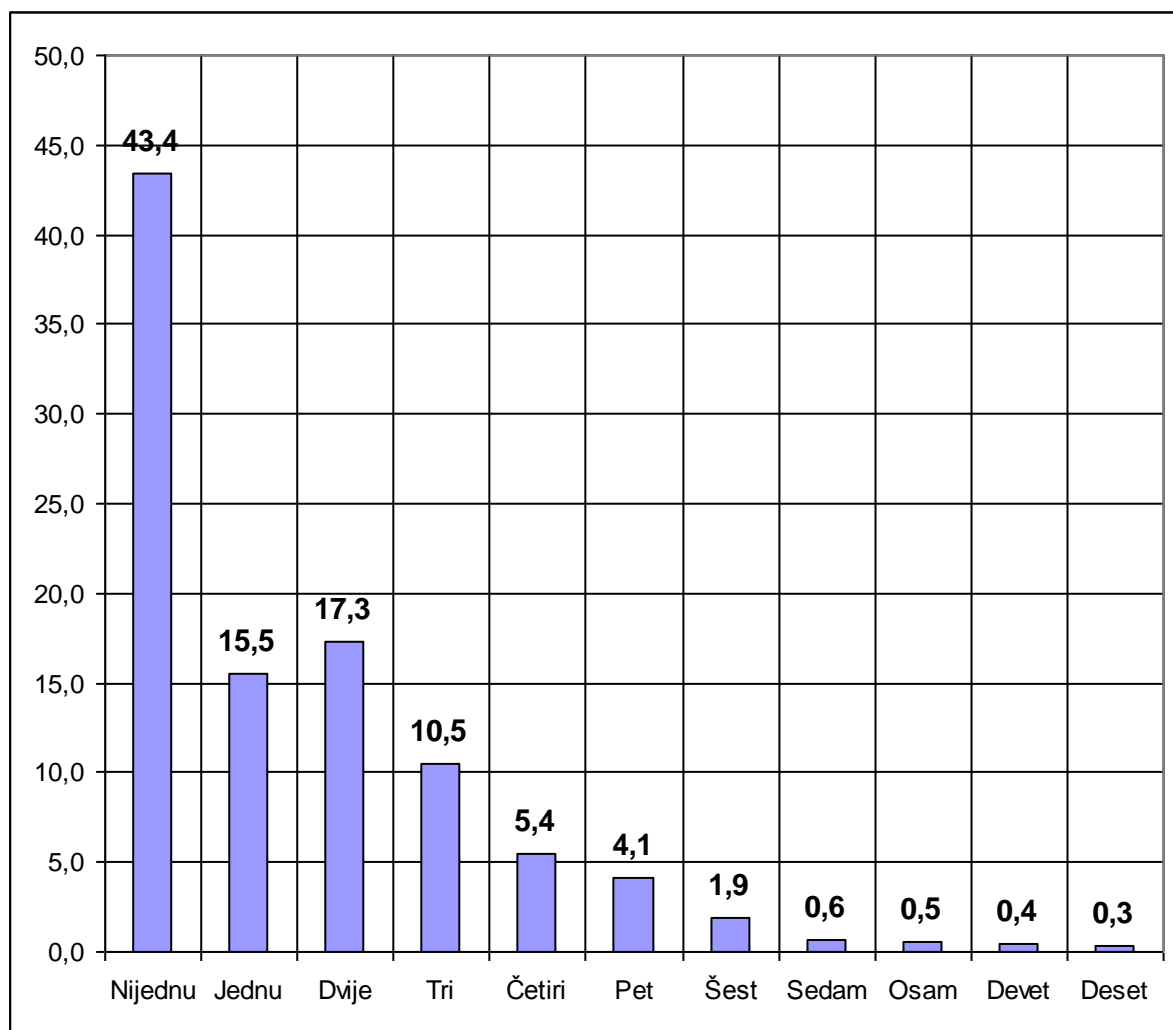
Rezultati odgovora na ovo pitanje, potvrđuju raniju konstataciju da mladi u Crnoj Gori visoko rangiraju druženje sa prijateljima, kao aktivnost koju upražnjavaju u svom slobodnom vremenu. Naime, 72,7% anketiranih je odgovorilo, na prvo pitanje, da se svakodnevno druži sa prijateljima i ta aktivnost je na drugom mjestu učestalosti korišćenja njihovog slobodnog vremena.

Kao što se vidi iz prethodnog grafikona, mladi Crne Gore su druželjubivi, jer oko 80% ispitanika više voli da se druži sa drugim ljudima, nego da svoje slobodno vrijeme provodi sam (9,7%).

Koje grupacije ispitanika, iznad prosjeka (9,7%) **više vole da su same** nego sa drugim ljudima? To su:

- Žene (10,6%)
- Ispitanici starosti 21 godina (13,5%)
- Mladi koji su zaposleni (14,0%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice od 1000-1500 eura (20,0%)
- Mladi koji žive u Južnoj regiji (11,5%)

Pitanje: Koliko ste knjiga (izuzev onih obaveznih u školi/na fakultetu) pročitali u zadnjih 3 mjeseca?

Najveći procenat anketiranih (43,4%) je odgovorio da u posljednja 3 mjeseca nije pročitao nijednu knjigu, a slijede, po frekvenciji odgovora ispitanici koji su pročitali dvije (17,3%), odnosno jednu knjigu (15,5%).

Za cjelokupnu populaciju obuhvaćenu uzorkom (dakle i onih koji nijesu pročitali nijednu knjigu), prosječan broj pročitanih knjiga za 3 mjeseca je 1,51 knjiga, a ako se uzmu u obzir samo oni koji su pročitali jednu ili više knjiga, tada je prosječan broj pročitanih knjiga 2,72. Dakle, oni koji čitaju knjige, u prosjeku su, za tri mjeseca pročitali skoro tri knjige, ili mjesečno po jednu knjigu.

Koje grupacije ispitanika, iznad prosjeka (43,4%) **nijesu za tri posljednja mjeseca pročitali nijednu knjigu**. To su:

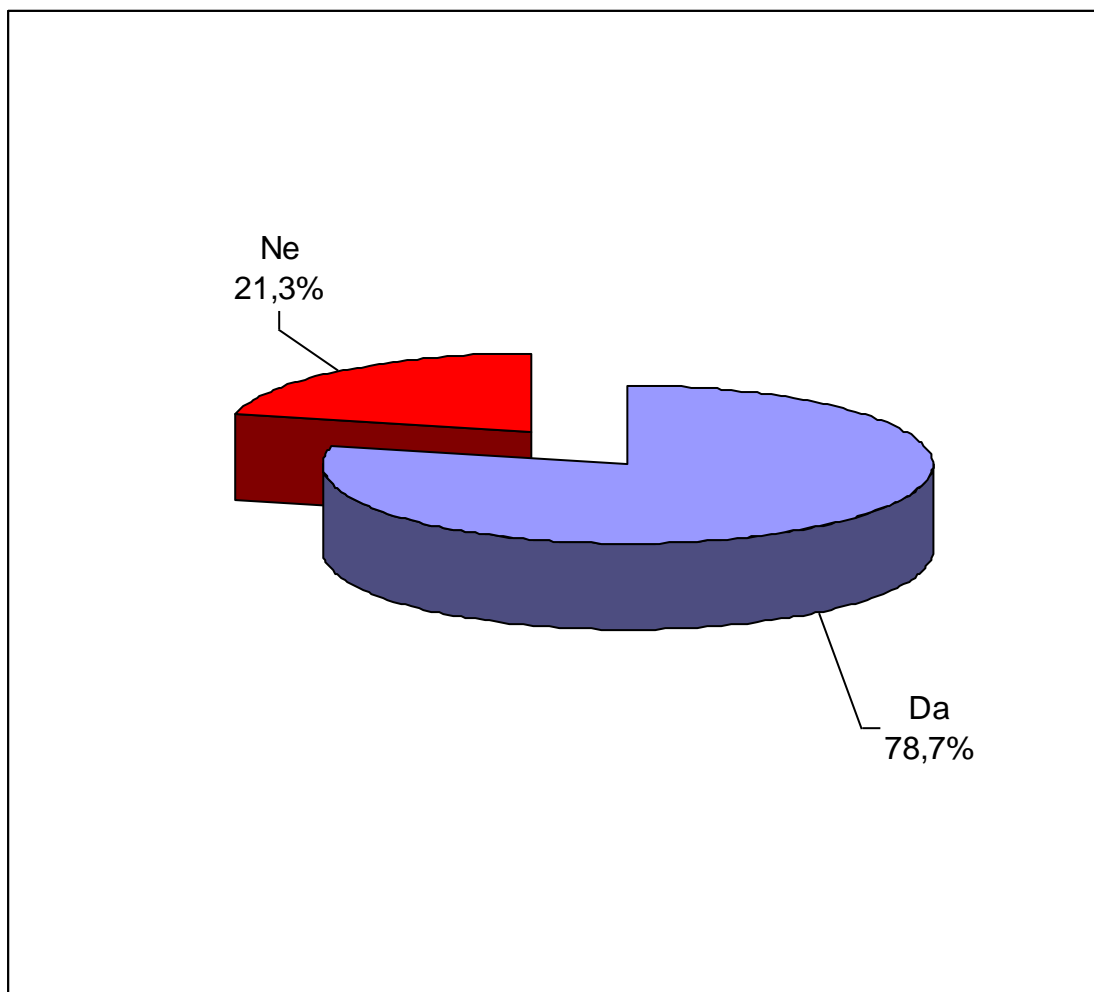
- Muškarci (54,8%)
- Ispitanici starosti 17 godine (63,6%)
- Mladi koji su nezaposleni (50,8%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice preko 1500 eura (59,3%)
- Ispitanici koji žive na seoskom području (54,4%)

Koje grupacije ispitanika, iznad prosjeka (56,6%) *su za tri posljednja mjeseca pročitali jednu ili više knjiga*. To su:

- Žene (67,8%)
- Ispitanici starosti 25 godine (67,2%)
- Mladi koji su zaposleni (63,0%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice od 600-700 eura (67,7%)
- Ispitanici koji žive na gradskom području (58,5%)

Pitanje: Da li koristite Facebook?

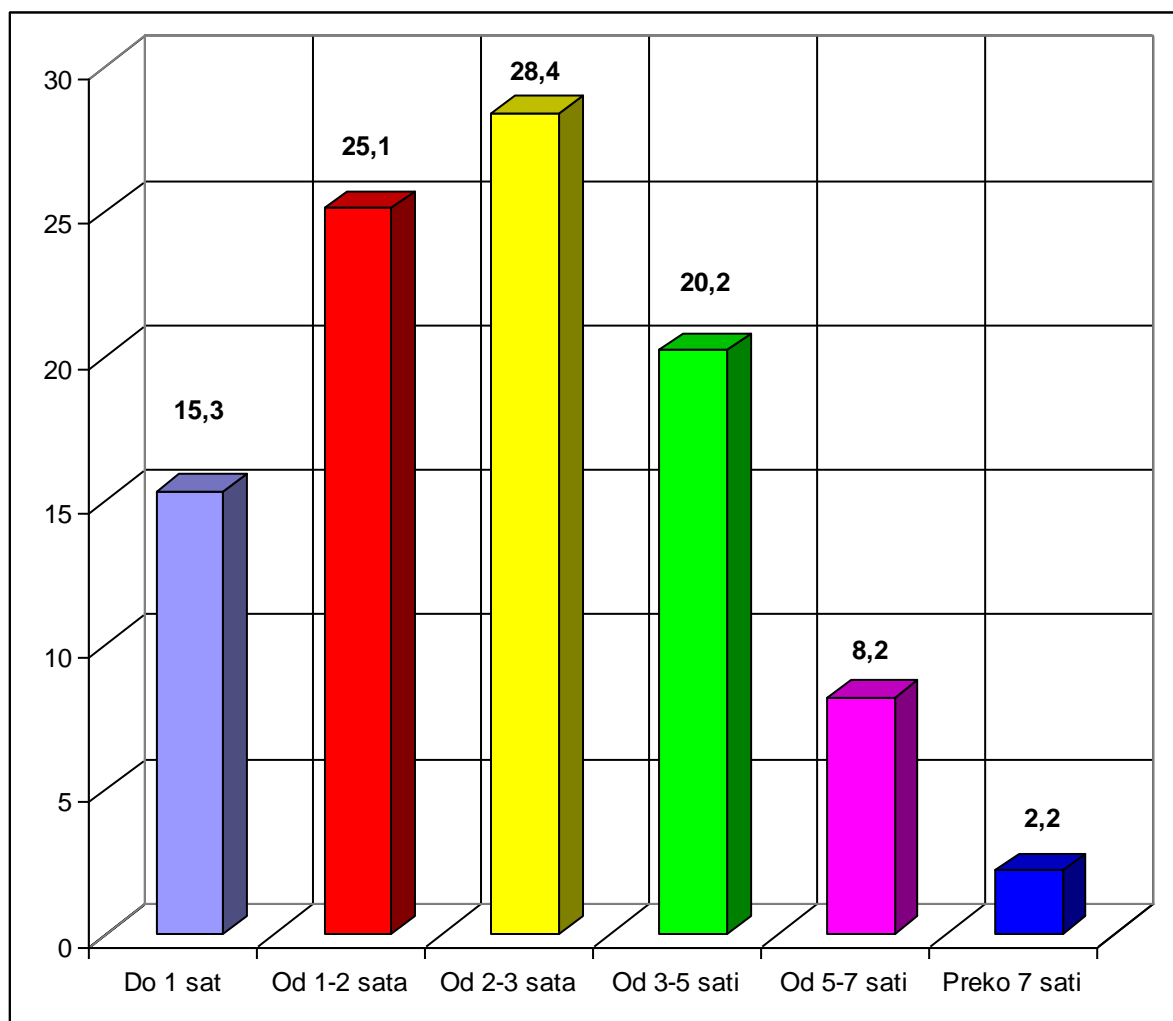

Više od 4/5 mladih (78,7%) u Crnoj Gori koristi društvenu mrežu Facebook, dok svaki peti pripadnik populacije starosti od 15-25 godina to ne čini.

Za ovu kratku analizu su interesantniji podaci o tome ko (prosjek 21,3%) *NE koristi Facebook*:

- Žene (23,6%)
- Ispitanici starosti 25 godine (32,0%)
- Mladi koji su nezaposleni (40,0%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice od 500-600 eura (32,5%)
- Ispitanici koji žive u Sjevernoj regiji (22,1%)

Pitanje: Ako je odgovor na prethodno pitanje bio DA, koliko vremena dnevno provedete koristeći Facebook?

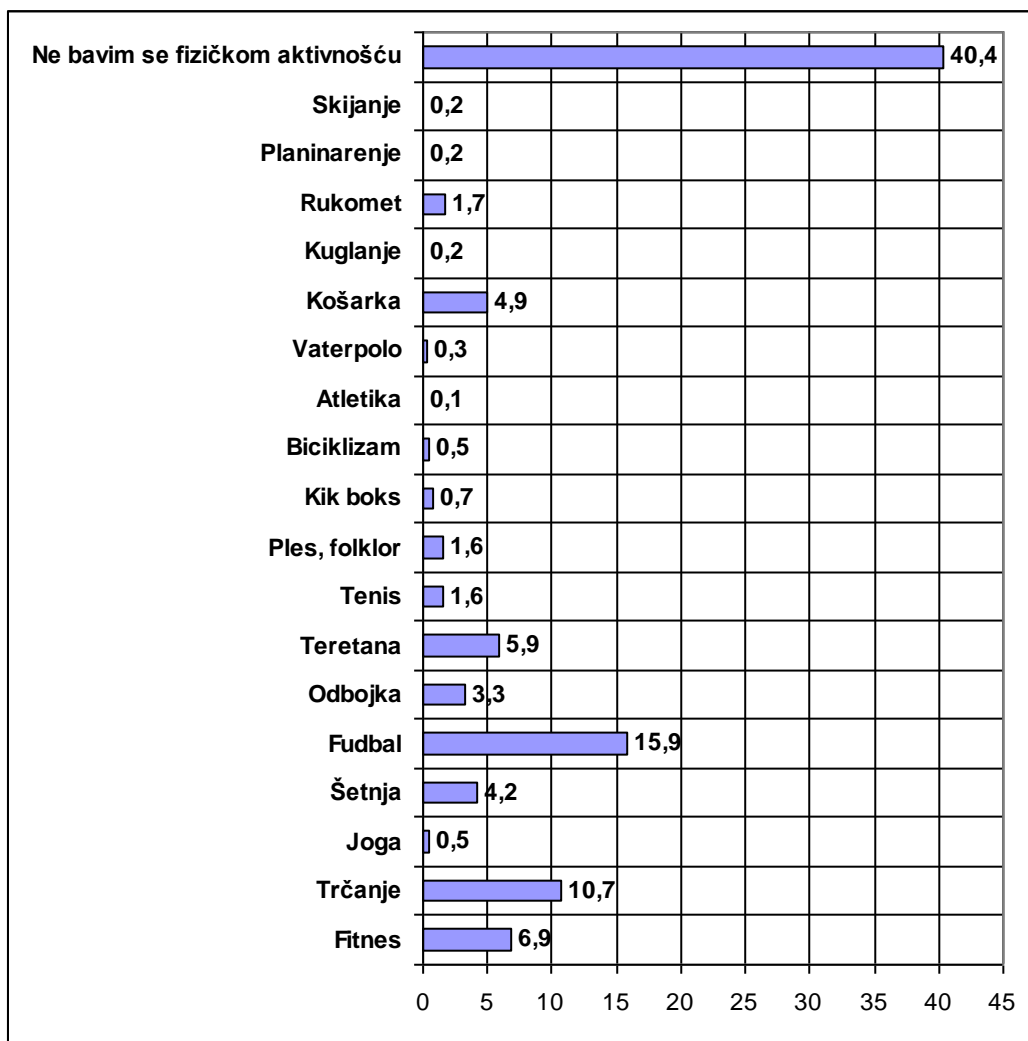
Najveći procenat ispitanika (28,4%) na Facebook-u dnevno provodi 2-3 sata, a zatim 1-2 sata (25,1%).

Prosječno vrijeme koje mladi Crne Gore dnevno provode na ovoj društvenoj mreži je **2 sata i 31 minut.**

Kojim sportom ili fizičkom aktivnosti se najčešće bavite?

Ovo pitanje je bilo postavljeno kao otvoreno pitanje, što znači da anketiranim nije ponudjeni modaliteti odgovora već su sami upisivali sport ili fizičku aktivnost kojom se bave.

Distribucija odgovora je sljedeća:

Najveći procenat (40,4%) ispitanika je izjavio da se ne bavi sportom ili nekom fizičkom aktivnošću. Od sportova kojim mladi upražnjavaju svoje slobodne vrijeme na prvom mjestu je fudbal (15,9%), a slijede trčanje (10,7%), fitnes (6,9%), vježbanje u teretani (5,9%), košarka (4,9%)...

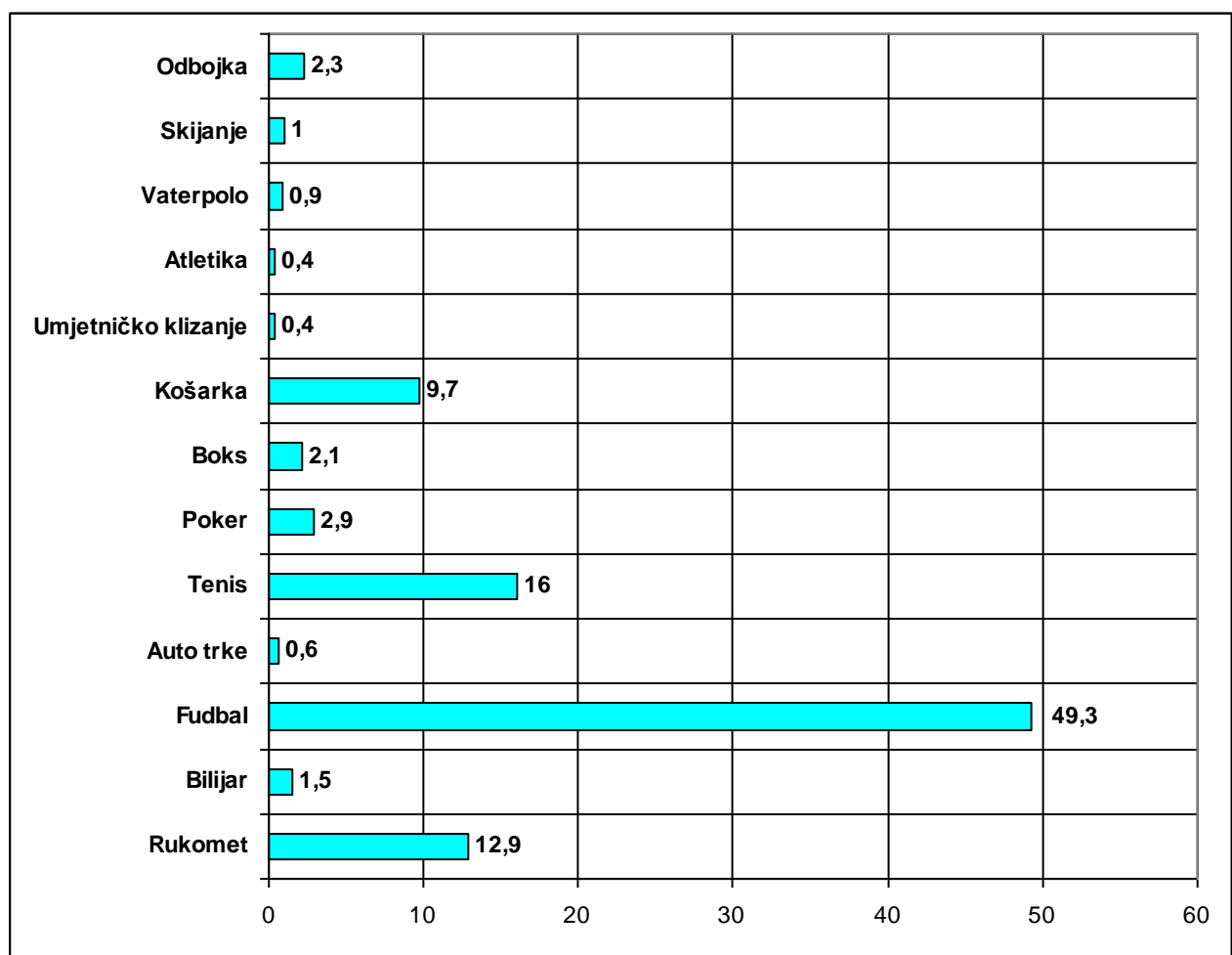
Koje grupacije ispitanika, u većem procentu od prosijeka (40,4%) se **ne bave niti jednim sportom ili fizičkom aktivnošću**. To su:

- Žene (44,6%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice od 200-300 eura (44,9%)
- Ispitanici koji su nezaposleni (47,7%)
- Mladi koji žive u Sjevernoj regiji (44,2%)

Fudbalom, košarkom i vježbanjem u teretani dominantno se bave muškarci, dok fitnesom, trčanjem, šetnjom, plesom i rukometom se nadprosječno bave žene.

Koji sport najčešće gledate na televiziji?

Kao i prethodno, tako i ovo pitanje pripada tipu otvorenih pitanja. Frekvencija odgovora prezentirana je u narednom grafikonu:

Skoro svaki drugi ispitanik (49,3%) prati fudbal na nekoj od TV stanica, dok je tenis (16,0%) na drugom mjestu, a rukomet (12,9%) na trećem mjestu gledanosti.

Fudbal, iznad prosjeka (49,3%), gledaju sljedeće grupacije ispitanika:

- Muškarci (70,7%), a žene (23,5%)
- Studenti (57,6%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice od 200-300 eura (64,9%)
- Mladi koji žive u Južnoj regiji (53,8%)

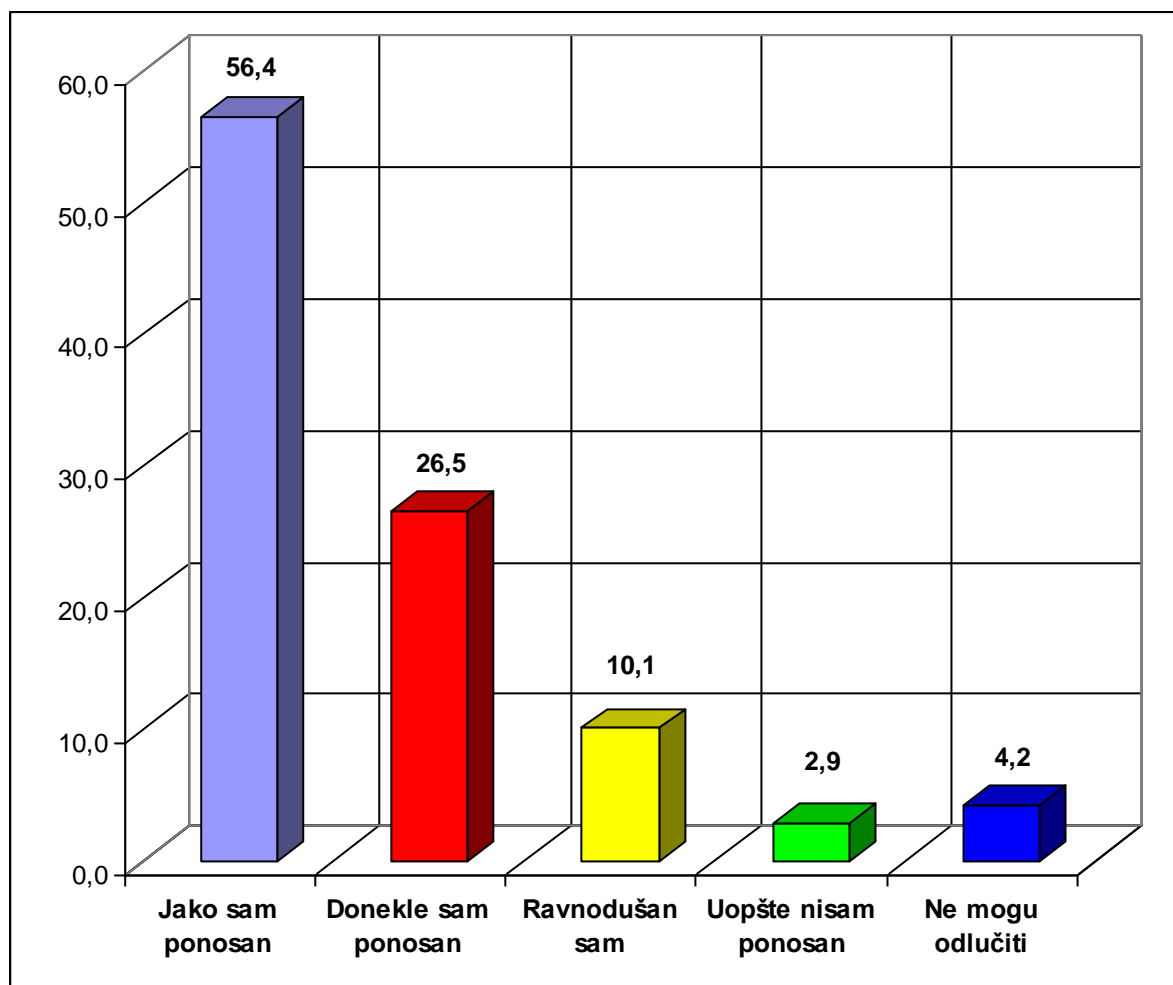
Tenis, iznad prosjeka (16,0%), gledaju sljedeće grupacije ispitanika:

- Žene (27,4%)
- Ispitanici sa visokim obrazovanjem (27,8%)
- Zaposleni (21,7%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice od 800-900 eura (23,1%)

Rukomet iznad prosjeka (12,9%), gledaju sljedeće grupacije ispitanika:

- Žene (23,9%)
- Ispitanici sa visokim obrazovanjem (16,7%)
- Zaposleni (17,1%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice od 500-600 eura (20,7%)
- Mladi koji žive u Centralnoj regiji (17,4%)

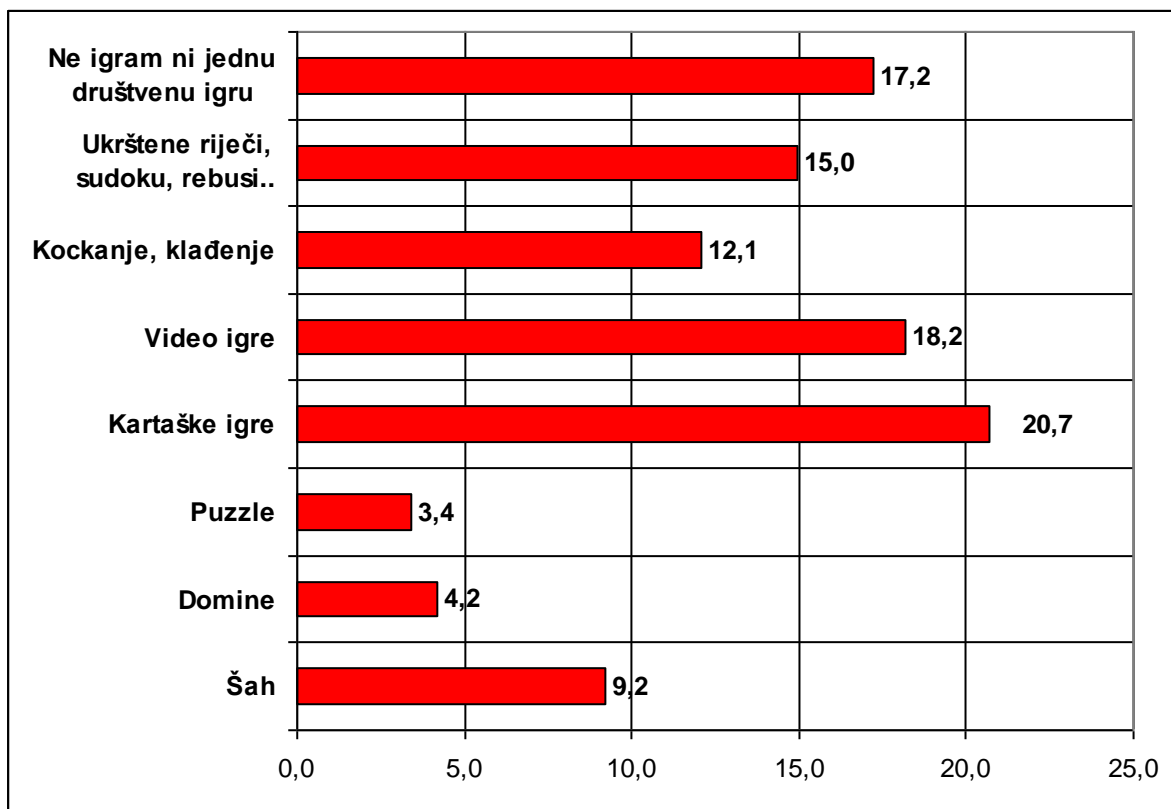
Koliko ste ponosni kada je Crna Gora uspješna u međunarodnim sportskim takmičenjima?

Nešto više od polovine (56,4%) mladih Crne Gore je *jako ponosno* kada sportisti naše države postižu zapažene rezultate na međunarodnim takmičenjima, a svaki četvrti ispitanik (26,5%) je *donekle ponosan*. *Ravnodušnih* je 10,1%, a onih koji *uopšte nijesu ponosni* 2,9%. Neodlučnih je 4,2%.

Ključni faktor (nezavisna avarijabla) koji je uticao na ovakvu distribuciju odgovora je nacionalna pripadnost anketiranih.

Koju vrstu društvenih igara najčešće igrate?

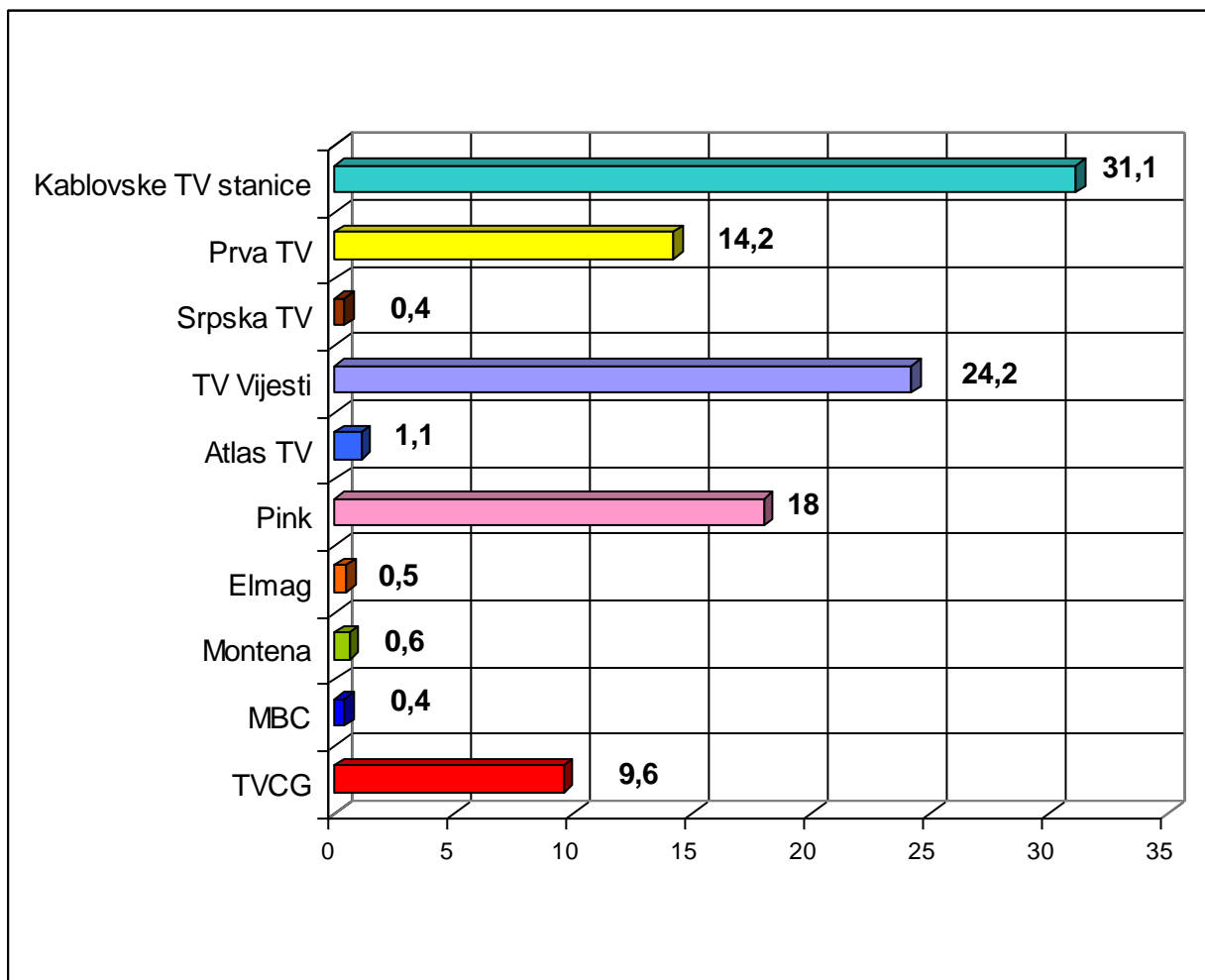

Kao što se vidi iz prethodnog grafikona, najveći procenat (20,7%) mladih najčešće igra karte, zatim video igre (18,2%), pa slijede rješavanje ukrštenih riječi, sudokua i rebusa (15,0%). Ne mali broj mladih (12,1%) se kocka i kladi.

Nijednu društvenu igru ne igra 17,2%.

- Sve navedene igre, izuzev ukrštenih riječi, sudokua i rebusa (koje više rješavaju žene), nadprosječno igraju muškarci,
- Žene, nadprosječno, uopšte ne igraju neku od društvenih igara.
- Učenici nadprosječno igraju video igrice; zaposleni ukrštene riječi, a studenti i nezaposleni karte.
- Mladi koji žive na seoskom području su najbrojniji među onima koji ne igraju nijednu društvenu igru, dok mladi sa gradskog područja, nadprosječno igraju kartaške igre. Mladi sa prigradskog područja se najviše klade-kockaju.
- Šah najviše igraju ispitanici čiji su mjesečni prihodi porodice od 600-700 eura; kartaške igre i kockanje oni čija su porodična mjesečna primanja preko 1500 eura; ukrštene riječi ispitanici čiji su mjesečni porodični prihodi 700-800 eura, a najbrojniji među onima koji ne igraju nijednu društvenu igru su iz porodica čija su primanja 400-500 eura.

Koju TV stanicu najviše gledate?

Skoro jedna trećina ispitanika (31,1%) je izjavila da najviše gleda neku od tv stanica koju može da prati putem kablovskih operatera. Zbog velikog broja tih tv stanica, koje pojedinačno nemaju veliku frekvenciju, mi smo ih grupisali u jedan ajtem. U ovoj grupi su dominantno sportski i muzički kanali, kao i tv stanice iz regiona. Međutim, pojedinačno, mladi najviše gledaju TV Vijesti (24,1%), a slijede Pink (18,0%), Prvu TV (14,2%) i TVCG (9,6%).

TV Vijesti, nadprosječno (24,2%), gledaju:

- Žene (25,0%)
- Anketirani koji su zaposleni (31,1%)
- Mladi koji žive na seoskom području (36,8%)
- Ispitanici čiji su mjesečni porodični prihodi od 800-900 eura (32,1%)
- Mladi koji žive u Centralnoj regiji (27,2%)

Pink, nadprosječno (18,0%), gledaju:

- Žene (24,0%)
- Anketirani koji su nezaposleni (21,9%)
- Mladi koji žive na prigradskom području (21,2%)
- Ispitanici čiji su mjesečni porodični prihodi od 200-300 eura (28,6%)
- Mladi koji žive u Sjevernoj regiji (21,4%)

Prvu TV, nadprosječno (14,2%), gledaju:

- Žene (18,4%)
- Anketirani koji su učenici (20,4%)
- Mladi koji žive na prigradskom području (18,2%)
- Ispitanici čiji su mjesečni porodični prihodi od 700-800 eura (30,4%)
- Mladi koji žive u Centralnoj regiji (16,4%)

TVCG, nadprosječno (9,6%), gledaju:

- Muškarci (11,5%)
- Anketirani koji su nezaposleni (11,4%)
- Mladi koji žive na gradskom području (10,4%)
- Ispitanici čiji su mjesečni porodični prihodi od 700-800 eura (19,6%)
- Mladi koji žive u Centralnoj regiji (11,0%)

Kablovske tv stanice, nadprosječno (31,1%), gledaju:

- Muškarci (39,9%)
- Anketirani koji su studenti (36,2%)
- Mladi koji žive na gradskom području (34,5%)
- Ispitanici čiji su mjesečni porodični prihodi od 1000-1500 eura (40,0%)
- Mladi koji žive u Južnoj regiji (41,1%)

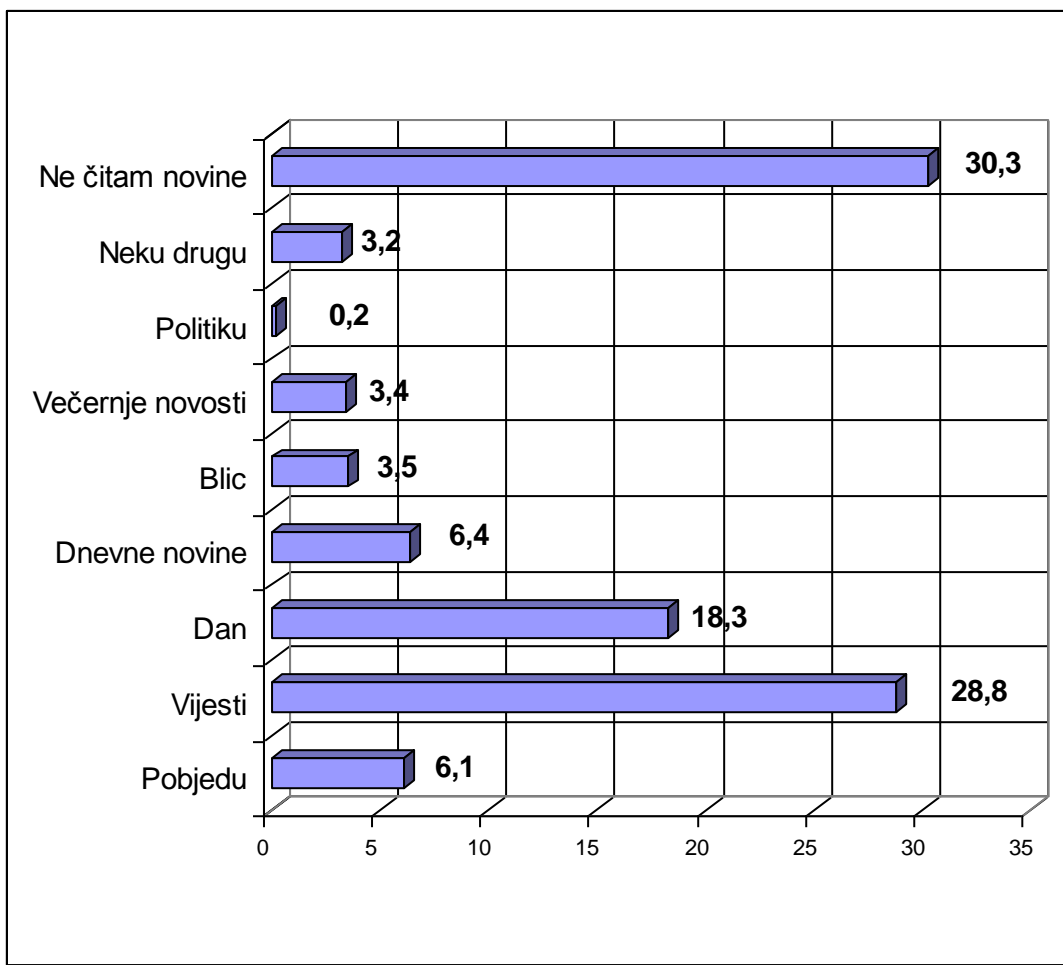
Koji tip emisije najčešće pratite?

	%
1. Informativno-političke emisije	5,6
2. Kontakt programi	0,9
3. Dokumentarni program	8,5
4. Obrazovni program	6,7
5. Naučni program	6,1
6. Zabavno-muzički program	18,7
7. Filmovi i serije	30,1
8. Sportske emisije	20,4
9. Neki drugi	3,2

Kao što se vidi iz prethodne tabele, najveći procenat ispitanika (30,1%) najčešće, na tv ekranima, gleda filmove i tv serije, a zatim prati sportske emisije (20,4%). Na trećem mjestu, po distribuciji odgovora, je gledanje zabavno - muzičkih programa (18,7%). Obrazovni program prati 6,7%, a naučni 6,1% mladih, što je veoma mali procenat, imajući u vidu da je ovo populacija koja je, najvećim dijelom, i dalje u procesu obrazovanja.

Koje dnevne novine najčešće čitate?

Skoro jedna trećina ispitanika (30,3%) je izjavila da uopšte ne čita dnevnu štampu. Na prvom mjestu, po čitanosti kod ove populacije, nalaze se dnevne novine Vijesti (28,8%), a slijede Dan sa 18,3%, te Dnevne novine sa 6,4% i Pobjeda sa 6,1%.

Vijesti nadprosječno (28,8%), čitaju:

- Muškarci (31,8%)
- Anketirani koji su nezaposleni (33,8%)
- Mladi koji žive na gradskom području (30,7%)
- Ispitanici čiji su mjesečni porodični prihodi od 800-900 eura (42,1%)
- Mladi koji žive u Južnoj regiji (32,4%)

Dan nadprosječno (18,3%), čitaju:

- Muškarci (19,2%)
- Anketirani koji su zaposleni (21,3%)
- Mladi koji žive na seoskom području (27,9%)
- Ispitanici čiji su mjesečni porodični prihodi od 200-300 eura (24,7%)
- Mladi koji žive u Sjevernoj regiji (19,8%)

Dnevne novine nadprosječno (6,4%), čitaju:

- Muškarci (6,8%)
- Anketirani koji su zaposleni (8,7%)
- Mladi koji žive na gradskom području (8,8%)
- Ispitanici čiji su mjesečni porodični prihodi od 500-600 eura (11,7%)
- Mladi koji žive u Centralnoj regiji (7,3%)

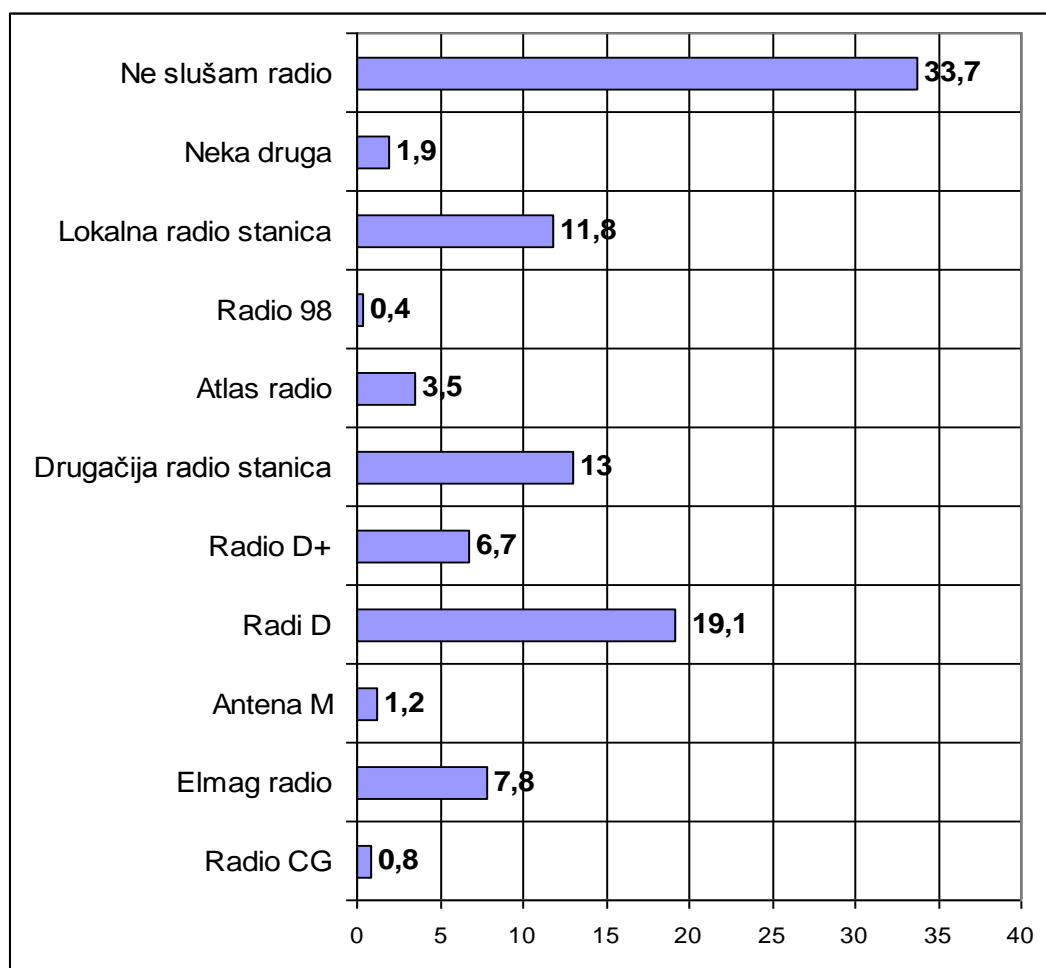
Pobjedu nadprosječno (6,1%), čitaju:

- Žene (6,3%)
- Anketirani koji su zaposleni (7,0%)
- Mladi koji žive na prigradskom području (6,2%)
- Ispitanici čiji su mjesečni porodični prihodi od 500-600 eura (10,4%)
- Mladi koji žive u Centralnoj regiji (7,7%)

Mladi koji uopšte ne čitaju dnevnu štampu su nadprosječno (30,3%),:

- Žene (34,4%)
- Anketirani koji su učenici (41,0%)
- Mladi koji žive na prigradskom području (31,5%)
- Ispitanici čiji su mjesečni porodični prihodi preko 1500 eura (40,7%)
- Mladi koji žive u Južnoj regiji (38,5%)

Koju radio stanicu najčešće slušate?

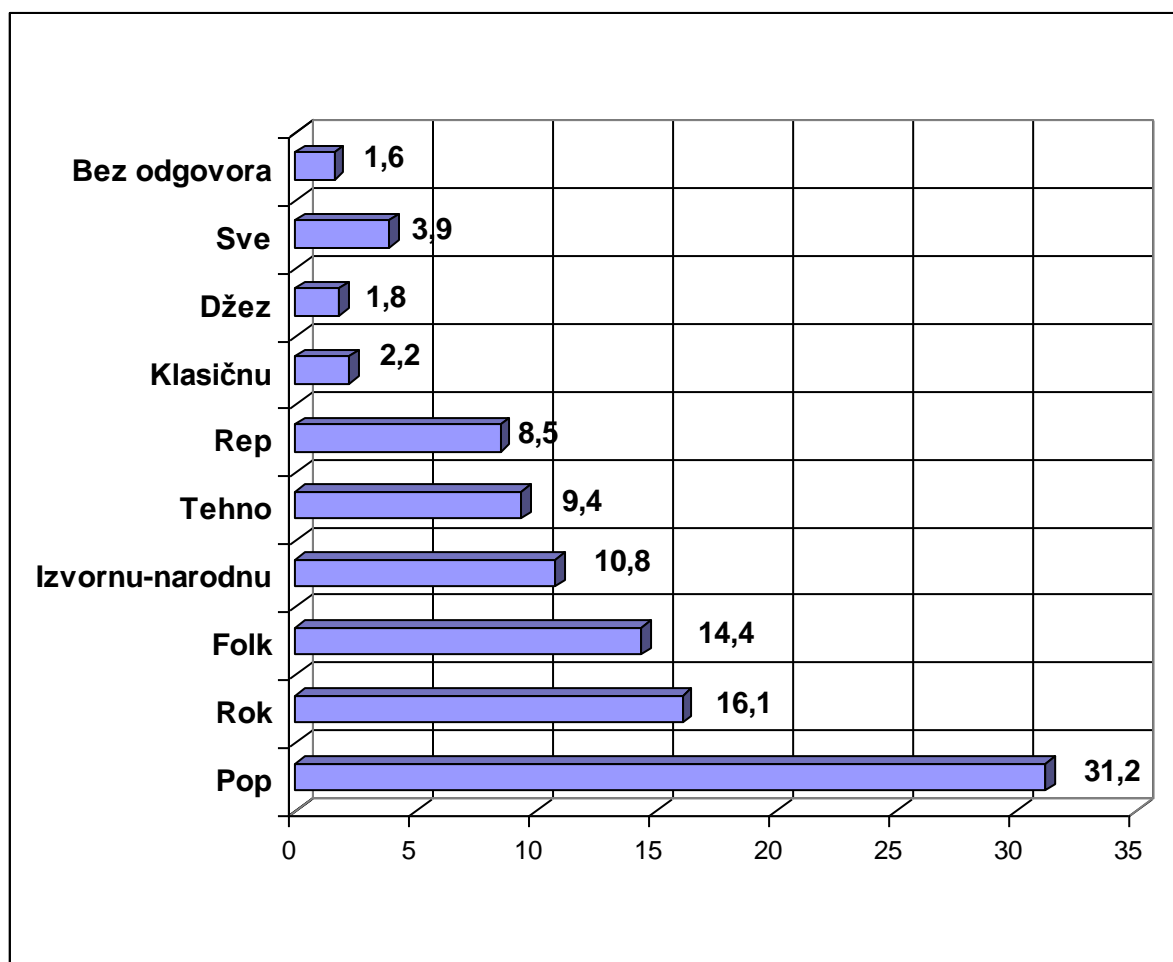
U analizi prethodnog pitanja smo konstatovali da skoro jedna trećina mladih uopšte ne čita dnevnu štampu. Istu „sudbinu“ dijele i radio stanice, jer je 33,7% ispitanika odgovorilo da ne sluša radio, što upućuje na zaključak da ova dva medija, među mladom populacijom, gube trku u odnosu na druge medije (TV, internet...).

Najveću slušanost bilježi Radio D (19,0%), a zatim slijede Drugačija radio stanica (13,0%), lokalne radio stanice (11,8%), Elmag radio...

Koje grupacije ispitanika, nadprosječno (prosjeak 33,7%) **uopšte ne slušaju radio**? To su:

- Muškarci (39,7%)
- Anketirani koji su nezaposleni (38,5%)
- Mladi koji žive na gradskom području (35,0%)
- Ispitanici čiji su mjesečni porodični prihodi preko 1500 eura (51,9%)
- Mladi koji žive u Južnoj regiji (44,0%)

Koju vrstu muzike najradije slušate?

Skoro jedna trećina (31,2%) mladih Crne Gore najradije sluša pop muziku, a zatim slijede: rok, folk...Mladi najmanje slušaju džez (1,8%).

Pop muziku, više od prosjeka (31,2%), slušaju sljedeće grupacije ispitanika:

- Žene 42,3%, a muškarci 19,6%
- Mladi koji su zaposleni (36,9%)
- Anketirani čija su mjesečna porodična primanja od 600-700 eura (35,1%). Ovu vrstu muzike najmanje slušaju ispitanici čija su mjesečna primanja porodice preko 1500 eura (19,4%).
- Ispitanici koji žive u Centralnoj regiji (36,6%).

Rok muziku, više od prosjeka (16,1%), slušaju sljedeće grupacije ispitanika:

- Žene 16,4%, a muškarci 15,8%
- Studenti (19,9%)
- Anketirani čija su mjesečna porodična primanja od 600-700 eura (23,0%). Ovu vrstu muzike najmanje slušaju ispitanici čija su mjesečna primanja porodice preko 1500 eura (12,9%).
- Ispitanici koji žive u Sjevernoj regiji (18,9%).

Folk, više od prosjeka (14,4%), slušaju sljedeće grupacije ispitanika:

- Muškarci 15,8%, a žene 13,0%
- Ispitanici koji žive na seoskom području (20,8%)
- Nezaposleni (17,1%)
- Anketirani čija su mjesečna porodična primanja od 300-400 eura (17,8%) i preko 1500 eura (16,1%).

Izvoru-narodnu muziku, više od prosjeka (10,8%), slušaju sljedeće grupacije ispitanika:

- Muškarci 12,4%, a žene 9,2%
- Ispitanici koji žive na seoskom području (20,8%)
- Nezaposleni (17,1%)
- Anketirani čija su mjesečna porodična primanja od 300-400 eura (17,8%)
- Ispitanici koji žive u Sjevernoj regiji (14,2%).

Tehno muziku, više od prosjeka (9,4%), slušaju sljedeće grupacije ispitanika:

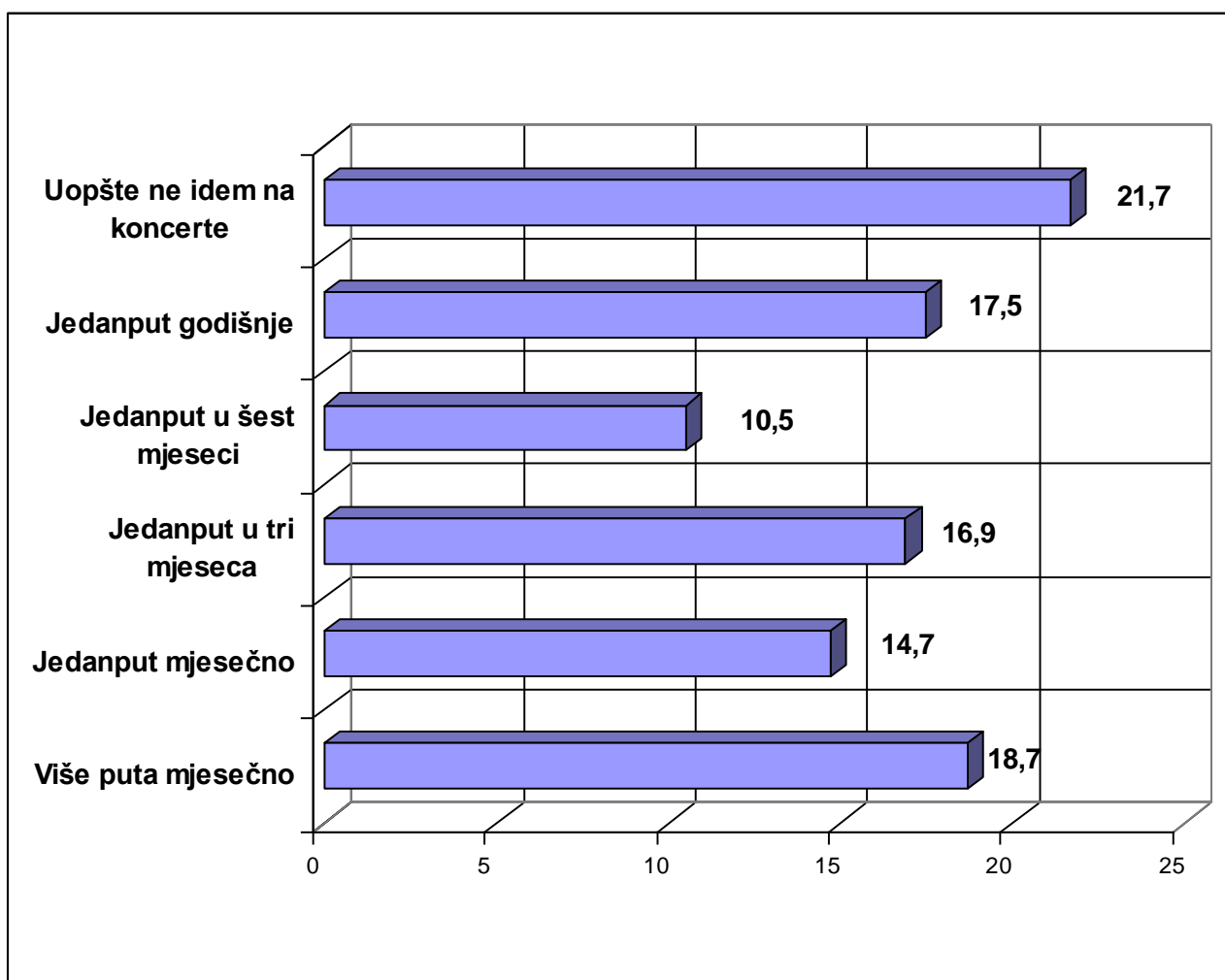
- Muškarci 13,1%, a žene 5,8%
- Ispitanici koji žive na gradskom području (11,1%)
- Učenici (11,9%)
- Anketirani čija su mjesečna porodična primanja od 700-800 eura (12,5%)
- Ispitanici koji žive u Južnoj regiji (13,3%).

Rep muziku, više od prosjeka (8,5%), slušaju sljedeće grupacije ispitanika:

- Muškarci 12,8%, a žene 4,5%
- Ispitanici koji žive na gradskom području (9,1%)
- Učenici (11,9%)
- Anketirani čija su mjesečna porodična primanja preko 1500 eura (19,4%)
- Ispitanici koji žive u Južnoj regiji (10,5%).

Kako je frekvencija odgovora za klasičnu muziku (2,2) i džez (1,8%) statistički veoma niska, to ukršteni podaci za ove vrste muzike nijesu validni i iz tih razloga ih ne prezentiramo.

Koliko često idete na koncerte (svirke, DJ nastupe)?

Svaki peti ispitanik (21,7%) uopšte ne ide na koncerte (svirke, DJ nastupe), dok 18,7% mladih više puta mjesečno na taj način provodi svoje slobodno vrijeme.

Ovom prilikom izdvajamo rezultate o tome koje grupacije ispitanika nikada ne idu na koncerte, svirke i DJ nastupe, kao i one koji to čine više puta mjesečno:

Na koncerte, iznad prosjeka (21,7%) **nikada ne** idu:

- Mladi koji žive na seoskom području (29,4%)
- Nezaposleni (31,5%)
- Mladi čija su porodična mjesečna primanja do 200 eura (50,0%)
- Ispitanici koji najčešće slušaju folk (32,9%)

Na koncerte, iznad prosjeka (18,7%) **više puta mjesečno** idu :

- Mladi koji žive na gradskom području (20,7%)
- Studenti (24,1%)
- Mladi čija su porodična mjesečna primanja od 700 do 800 eura (41,5%)
- Ispitanici koji najčešće slušaju rok (23,9%) i tehno (23,4%).

Ispitanici koji rijetko ili uopšte ne posjećuju koncerte, kao osnovne razloge ističu:

	%
1. Zato što to ne volim	12,3
2. Zato što nemam dovoljno slobodnog vremena	23,8
3. Zato što nemam dovoljno novca	14,2
4. Zato što u mjestu mog stanovanja se rijetko održavaju te manifestacije	36,6
5. Zato što mi zabranjuju roditelji	3,5
6. Bez odgovora	9,5

Koliko često jedete ili pijete nešto od dolje navedenog?

	Svakodnevno	Većinu dana	Jednom ili 2 puta nedjeljno	Rijetko ili nikad
1. Brzu hranu (sendviče, pice, hamburgere, hot dog, pomfrit,..)	41,8	9,2	27,0	22,0
2. Kuvana jela	56,5	18,5	18,8	6,2
3. Pržena ili pečena jela	45,5	20,1	28,6	5,7
4. Ribu	15,0	10,8	48,7	25,6
5. Tjesteninu	31,3	15,7	38,0	15,0
6. Slatkiše	62,4	12,8	14,0	10,9
7. Dijetalnu hranu	15,9	8,1	17,9	58,0
8. Gazirana pića	40,9	11,1	20,0	28,1
9. Negazirana pića	57,9	14,2	16,8	11,1
10. Alkoholna pića	13,9	4,6	25,1	56,4

Iz prethodne tabele se uočava da mladi Crne Gore, u svojoj ishrani, pored slatkiša i negaziranih pića, najčešće konzumiraju kuvana jela, zatim pržena ili pečena jela, te brzu hranu (sendviče, pice, hamburgere, hot dog, pomfrit,..) S druge strane, više od polovine ove populacija rijetko ili nikada ne konzumira dijetalnu hranu i alkoholna pića.

Koje grupacije ispitanika, u većem procentu od prosijeka (41,8%), ***svakodnevno jedu brzu hranu*** (sendviče, pice, hamburgere, hot dog, pomfrit,..). To su:

- Žene (53,0%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice preko 1500 eura (63,0%)
- Ispitanici koji su nezaposleni (60,0%)
- Mladi koji žive u Južnoj regiji (51,7%)

U većem procentu od prosijeka (56,5%), ***svakodnevno jedu kuvanu jela*** sljedeće grupacije ispitanika:

- Žene (60,0%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice od 900-1000 eura (65,3%)
- Ispitanici koji su zaposleni (58,3%)
- Mladi koji žive u Sjevernoj regiji (59,0%)

Slatikiše svakodnevno jedu, u većem procentu od prosijeka (62,4%),:

- Žene (63,4%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice veći od 1500 eura (70,4%)
- Ispitanici koji su učenici (65,7%)
- Mladi koji žive u Centralnoj regiji (63,3%)

Koje grupacije ispitanika, u većem procentu od prosijeka (13,9%), **svakodnevno konzumiraju alkoholna pića**. To su:

- Muškarci (21,7%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice preko 1500 eura (25,9%)
- Ispitanici koji su učenici (17,0%)
- Mladi koji žive u Sjevernoj regiji (16,7%)

S druge strane **rijetko ili nikada ne konzumiraju alkoholna pića**, u većem procentu od prosjeka (56,4%) ove grupacije ispitanika:

- Žene (69,8%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice 700-800 (62,3%)
- Ispitanici koji su učenici (59,8%)
- Mladi koji žive u Centralnoj regiji (57,7%)

Koliko, u prosjeku, mjesečno potrošite novca za sledeće?

U narednoj tabeli dati su podaci o tome, koliko mjesečno u prosjeku, cjelokupna populacija obuhvaćena uzorkom, troši novca za zadovoljenje svojih svakodnevnih potreba. Dakle, ovim prosjecima su obuhvaćeni i oni ispitanici koji, za određene aktivnosti uopšte ne troše novac.

	€-mjesečno
1. Odjeću i obuću	37.4 eura
2. Mobilni telefon	9.9 eura
3. Izlaske u kafiće, restorane...	19.9 eura
4. Pozorišne predstave, filmske projekcije, koncerte	2.6 eura
5. Sportska takmičenja	2.1 eura
6. Kupovinu knjiga, časopisa i novina	4.5 eura
7. Fitnes, teretanu, aerobik...	5.2 eura
8. Kladionicu	3.8 eura
9. Putovanja i izlete	7.3 eura

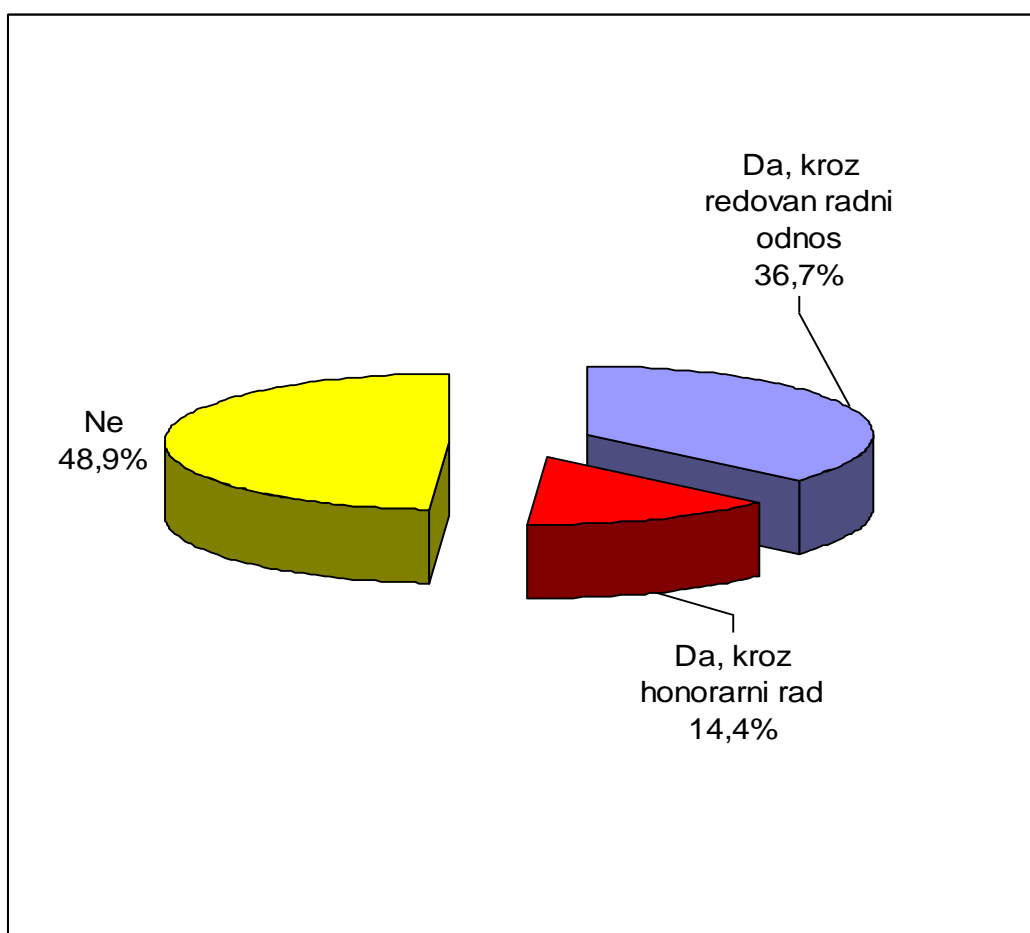
Najveći mjesečni iznos novca mladi potroše za nabavku odjeće i obuće (37.4 eura), a zatim za izlaske u kafiće i restorane (19,9 eura) i za korišćenje mobilnog telefona (9.9 eura). Najmanje novca izdvajaju za prisustvovanje sportskim takmičenjima (2.1 euro) i za prisustvovanje pozorišnim predstavama, filmskim projekcijama, koncertima (2.6 eura).

A koliko, u prosjeku mjesečno, mladi troše novca za neke aktivnosti koje upražnjavaju u većoj ili manjoj mjeri (dakle, iz naredne tabele su izuzeti oni ispitanici koji ne troše novac za ove potrebe):

	euru
1. Za izlaske u kafiće, restorane	31,8
2. Za pozorišne predstave, filmske projekcije, koncerte	13,2
3. Za sportska takmičenja	10,1
4. Za kupovinu knjiga, časopisa i novina	11,9
5. Za fitnes, teretanu, aerobik	20,2
6. Za kladionicu	18,7
7. Za putovanje i izlete	29,0

Ključni faktor koji utiče na visinu potrošnje mladih je materijalni status njihove porodice. Što su veća porodična primanja, to je veći iznos novca koji mladi izdvajaju za sve njihove potrebe.

Da li ostvarujete prihode ličnim radom?

Nešto više od jedne trećine (36,7%) mladih svoje prihode ostvaruje kroz redovan radni odnos, a 14,4% putem honorarnog rada. Dakle, polovina ove populacije ostvaruje prihode stalnim ili povremenim poslovima.

Za ovu priliku prezentiramo podatke koji pokazuju koje grupacije ispitanika (u većem procentu od prosjeka 48,9%) ***ne ostvaruju prihode ličnim radom:***

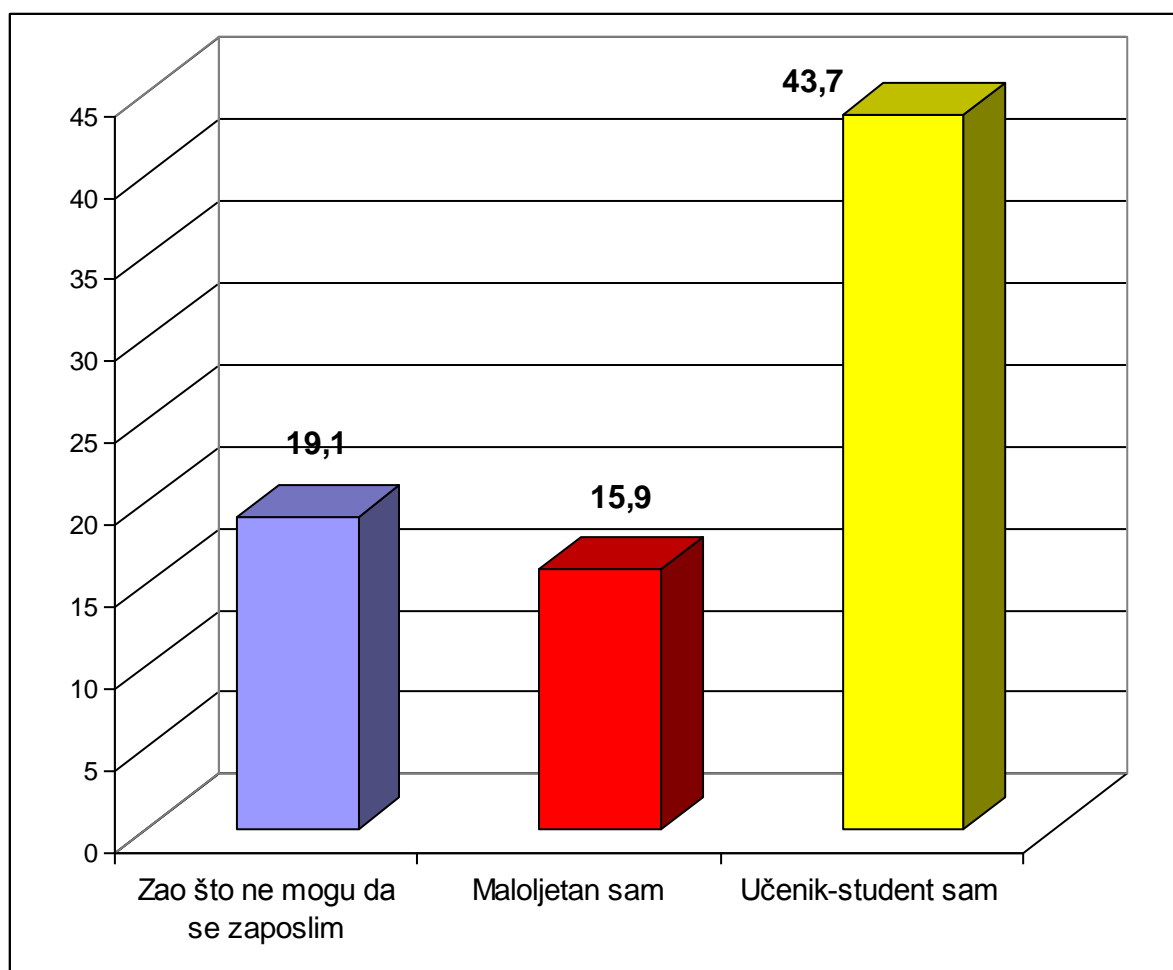

- Muškarci (50,4%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice od 900- 1000 eura (56,7%)
- Mladi koji žive u Sjevernoj regiji (51,2%)

Interesantno je da 14,7% studenata kroz redovan radni odnos i 29,4% kroz honorarni-povremni rad ostvaruje lična primanja.

Ako ste na prethodno pitanje odgovorili sa NE, koji je glavni razlog takvog odgovora?

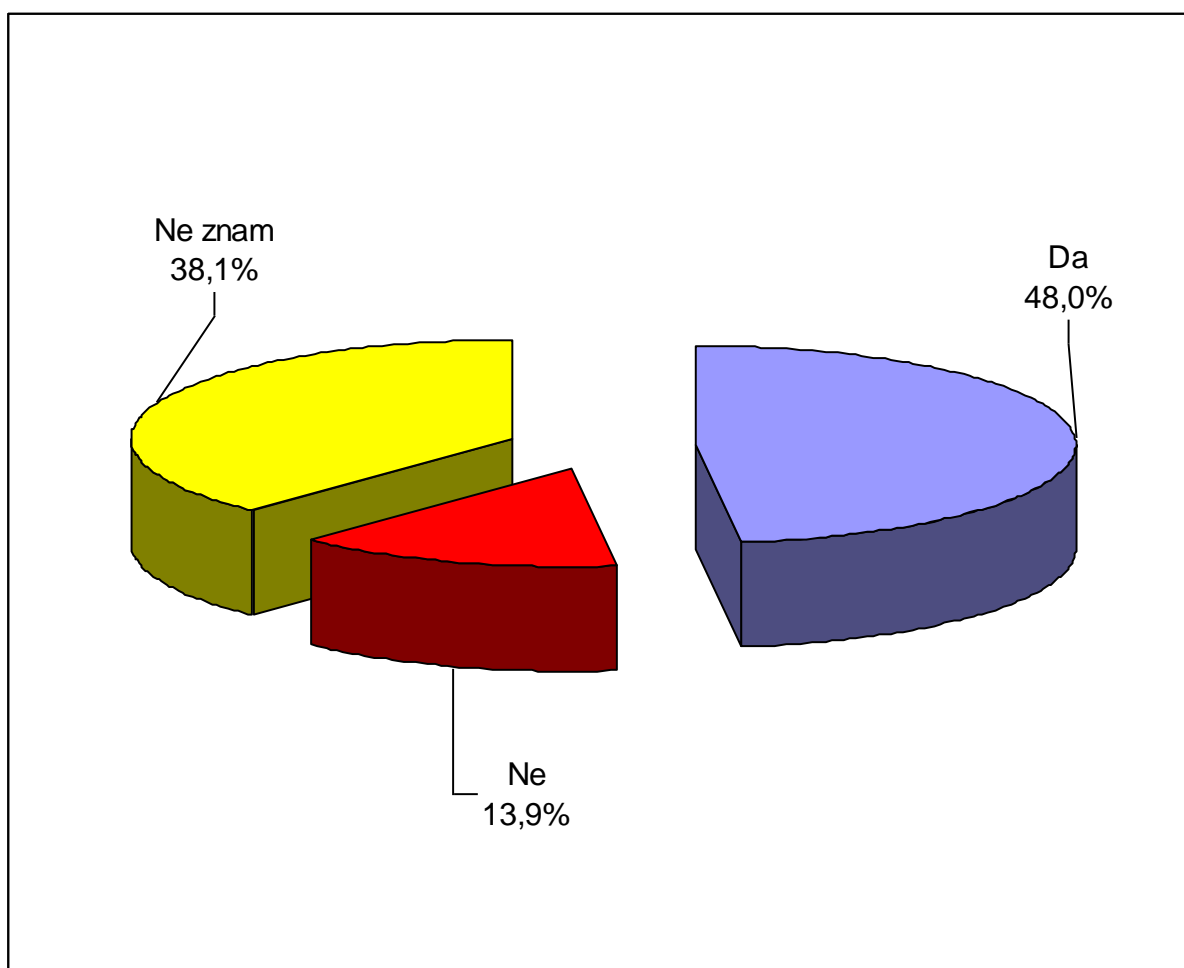
Ovo pitanje je bilo otvorenog tipa, što znači da su ispitanici sami upisivali odgovor, odnosno nijesu imali ponudjene modalitete odgovora. Distribucija je sljedeća:

Skoro svaki peti ispitanik koji ne ostvaruje prihode ličnim radom to ne čini jer ne može da se zaposli. Koje grupacije ispitanika se, iznad prosjeka (19,1%) ***ne mogu zaposliti***? To su:

- Muškarci (22,7%)
- Ispitanici starosti 24 godine (48,3%)
- Anketirani sa srednjim obrazovanjem (39,7)
- Mladi koji žive na seoskom području (37,1%)
- Anketirani čiji su mjesečni prihodi njihove porodice do 200 eura (35,0%)

Da li ćete pokrenuti sopstveni biznis u budućnosti (jednog dana)?

Skoro polovina ispitanika (48%) je izjavilo da će u budućnosti pokrenuti sopstveni biznis, dok nešto više od 1/3 ne zna da li će to učiniti. Najmanji procenat ispitanika (13,9%) je eksplicitno saopštio da neće pokretati sopstveni biznis.

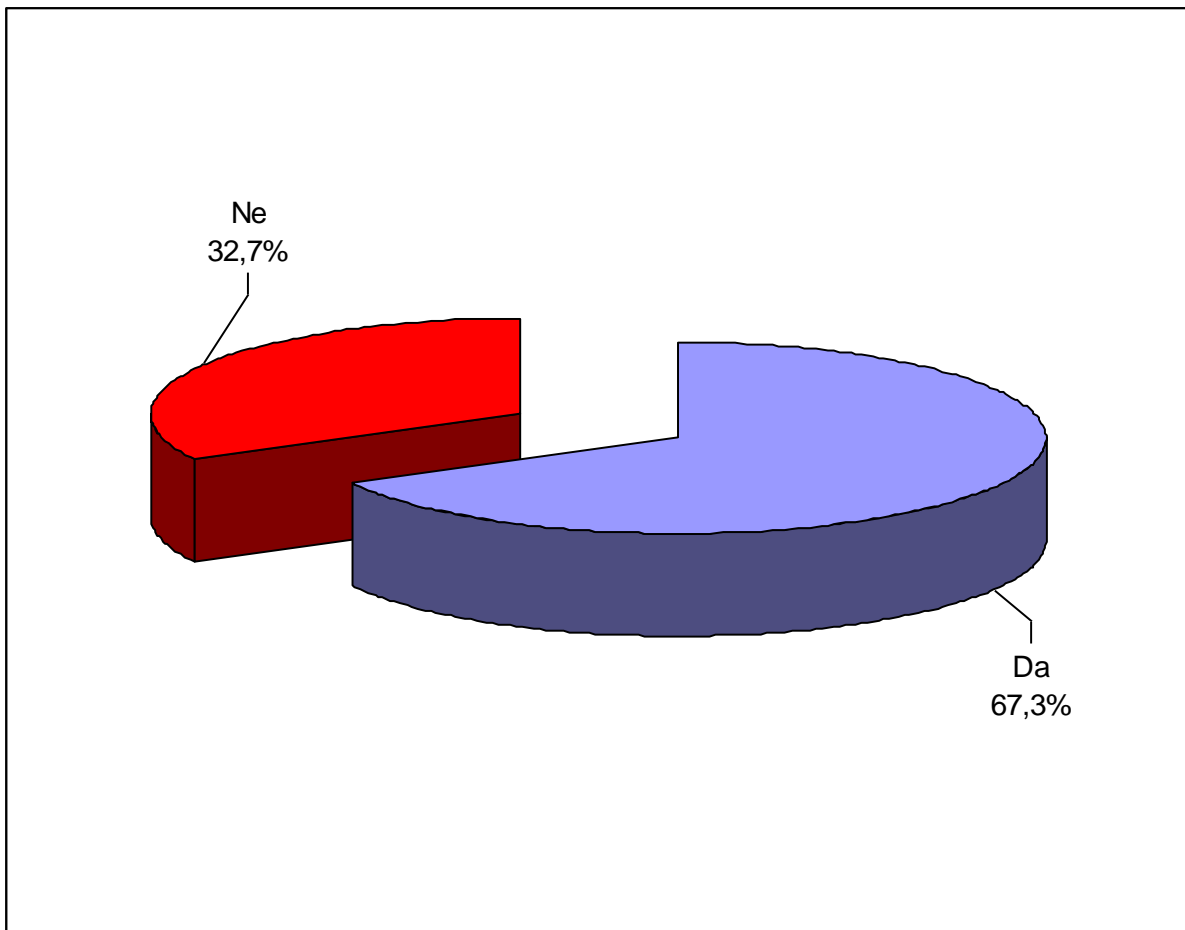
Kakva je distribucija odgovora, s obzirom na neke socio-demografske karakteristike ispitanika, govore sljedeći podaci:

- Ispitanici muškog pola u većem procentu (52,5%) od žena (43,6%) su namjerni da u budućnosti pokrenu sopstveni biznis.
- Najveći procenat ispitanika koji namjerava da u budućnosti pokrene sopstveni biznis trenutno ima 22 godine (55,6%), a najmanji procenat čine ispitanici starosti 24 godine (41,5%).
- Ispitanici iz Sjeverne regije Crne Gore, u najvećem procentu (53,1%), su izjavili da će pokrenuti sopstveni biznis, a najmanje iz južne regije (40,7%).

Jedno od pitanja u anketnom upitniku je glasilo: »Koliko ste knjiga (izuzev onih obaveznih u školi/na fakultetu) pročitali u zadnjih 3 mjeseca?«. Kada se ovo pitanje uzme kao nezavisna varijabla i ukrsti sa pitanjem da li će ispitanici u budućnosti pokrenuti sopstveni biznis dobiju se podaci po kojima se može zaključiti da oni ispitanici koji su pročitali više knjiga, u većem

procentu, namjeravaju pokrenuti sopstveni biznis, nego što su to skloni oni ispitanici koji su pročitali manji broj knjiga.

Da li imate biznis ideju (plan)?

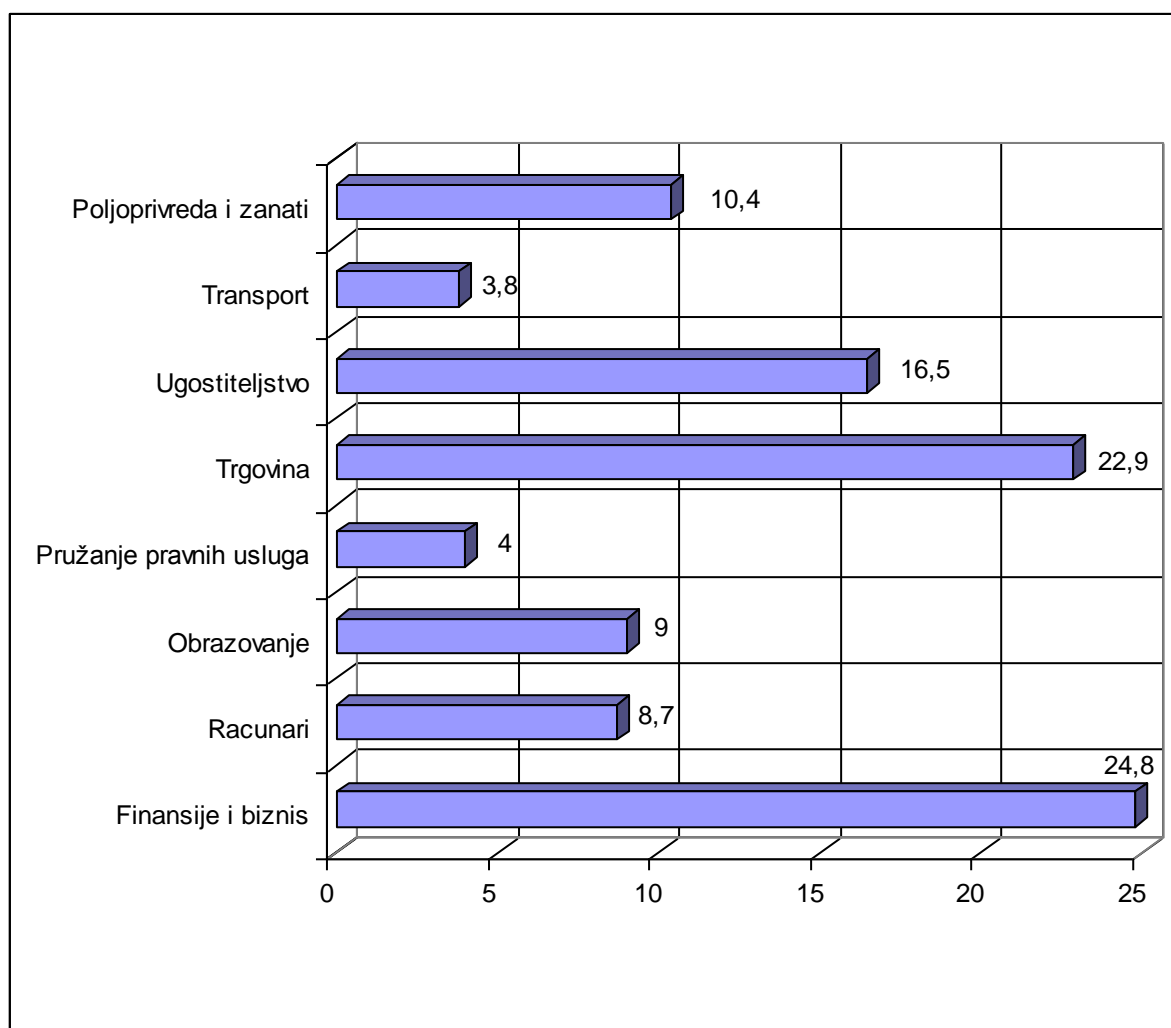

Analizirajući rezultate odgovora, na prethodno i ovo pitanje, može se zaključiti da mladi u Crnoj Gori imaju mnogo više biznis ideja nego što imaju spremnosti da se upuste u pokretanje sopstvenog biznisa. Naime, biznis ideju ima 2/3 ispitanika, a spremnost da pokrenu sopstveni biznis izrazilo je manje od jedne polovine.

Ko su oni, u najvećem procentu, koji ***nemaju biznis ideju***? To su sljedeće grupacije ispitanika:

- Ispitanice ženskog pola,
- Ispitanici starosti od 15 i 16 godina,
- Anketirani sa završenim osnovnim obrazovanjem,
- Mladi koji žive u prigradskim područjima,
- Ispitanici koji žive u sjevernoj regiji.
- Anketirani koji nijesu pročitali nijednu knjigu za posljednja 3 mjeseca (izuzev onih obaveznih u školi/na fakultetu).

U kojoj od navedenih kategorija bi svrstali vašu ideju (plan)?

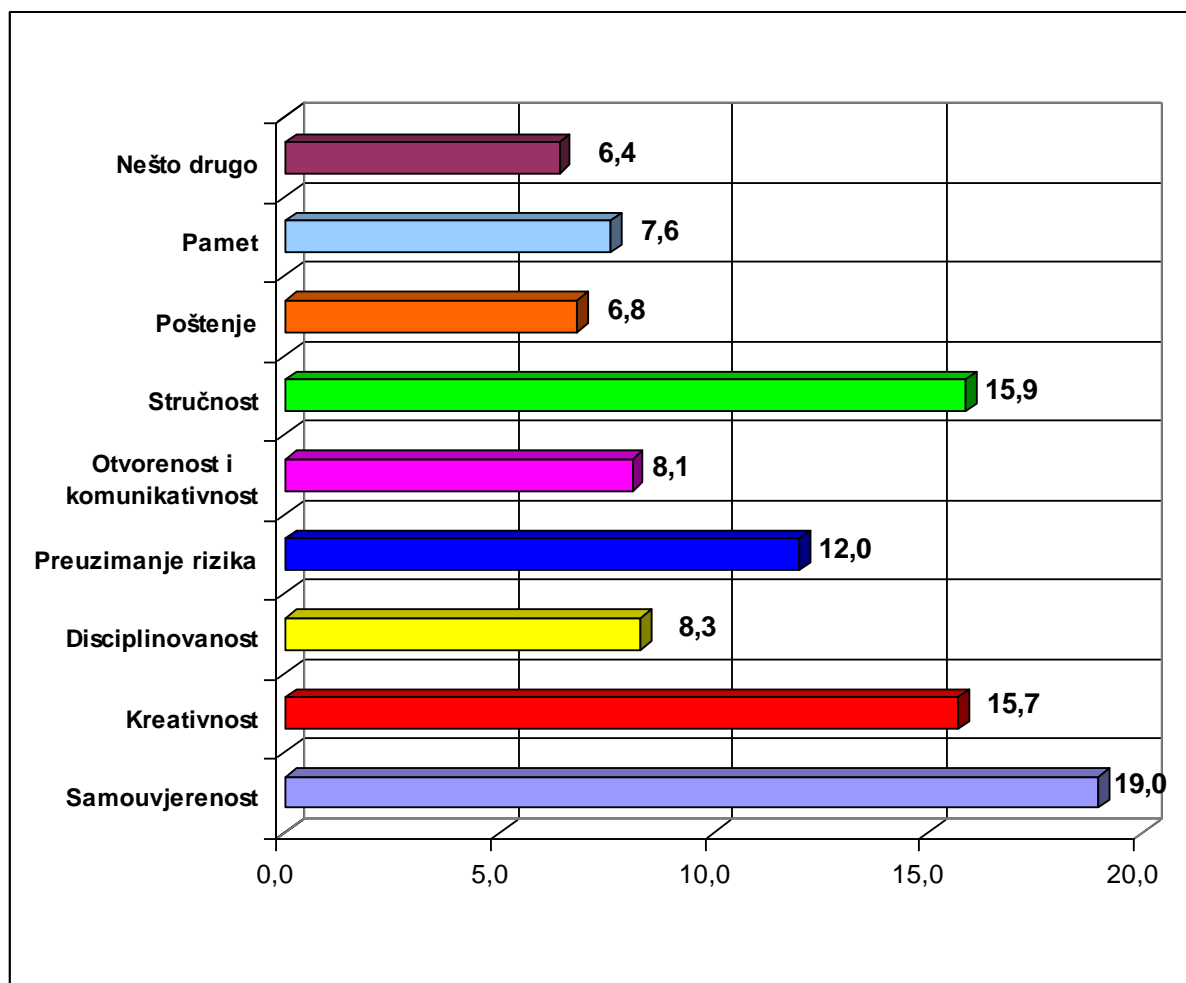
Iz priloženog grafikona može se zaključiti da su među mladima u Crnoj Gori, najzastupljenije biznis ideje iz djelatnosti koje se odnose na finansije i biznis (24,8%), trgovinu (22,9%), ugostiteljstvo (16,5%), itd.

Medju onima koji svoju biznis ideju svrstavaju u kategoriju **finansija i biznisa** najviše je onih koji imaju završeno osnovno obrazovanje, stanovnika prigradskih naselja, ispitanika starosti između 15 i 19 godina, kao i onih čija su mjesečna primanja domaćinstva između 1000 i 1500 eura.

U djelatnosti **trgovine** svoju biznis ideju su u najvećem broju svrstali ispitanici: ženskog pola, završenog srednjeg stepena obrazovanja, gotovo podjednako stanovnici prigradskih i seoskih naselja, anketirani starosti između 20 i 24 godine, te oni čija mjesečna primanja domaćinstva iznose do 200 eura.

Oni koji svoj biznis plan svrstavaju u sektor **ugostiteljstva** u najvećem procentu spadaju u sljedeće kategorije ispitanika: muškog pola, srednjeg nivoa obrazovanja, stanovnika seoskog područja, starosne populacije između 20 i 24 godine, kao i ispitanici čiji prihodi domaćinstva na mjesečnom nivou kreću u intervalu između 200 i 300 eura, odnosno 600 i 700 eura.

Koju je od dolje navedenih osobina (sposobnosti) najvažnije da posjeduje uspješan preduzetnik?

Najveći procenat (19,0%) ispitanika smatra da je samouvjerenost najvažnija osobina uspješnog preduzetnika. Drugo i treće mjesto „dijele“ osobine (sa skoro 16%) stručnost i kreativnost. Interesan je podatak da je najmanji procenat (6,8%) „povukla“ osobina-poštenje. Da li ovaj podatak upućuje na zaključak da je percepcija mladih u Crnoj Gori takva da su biznis i poštenje dvije nepomirljive kategorije?

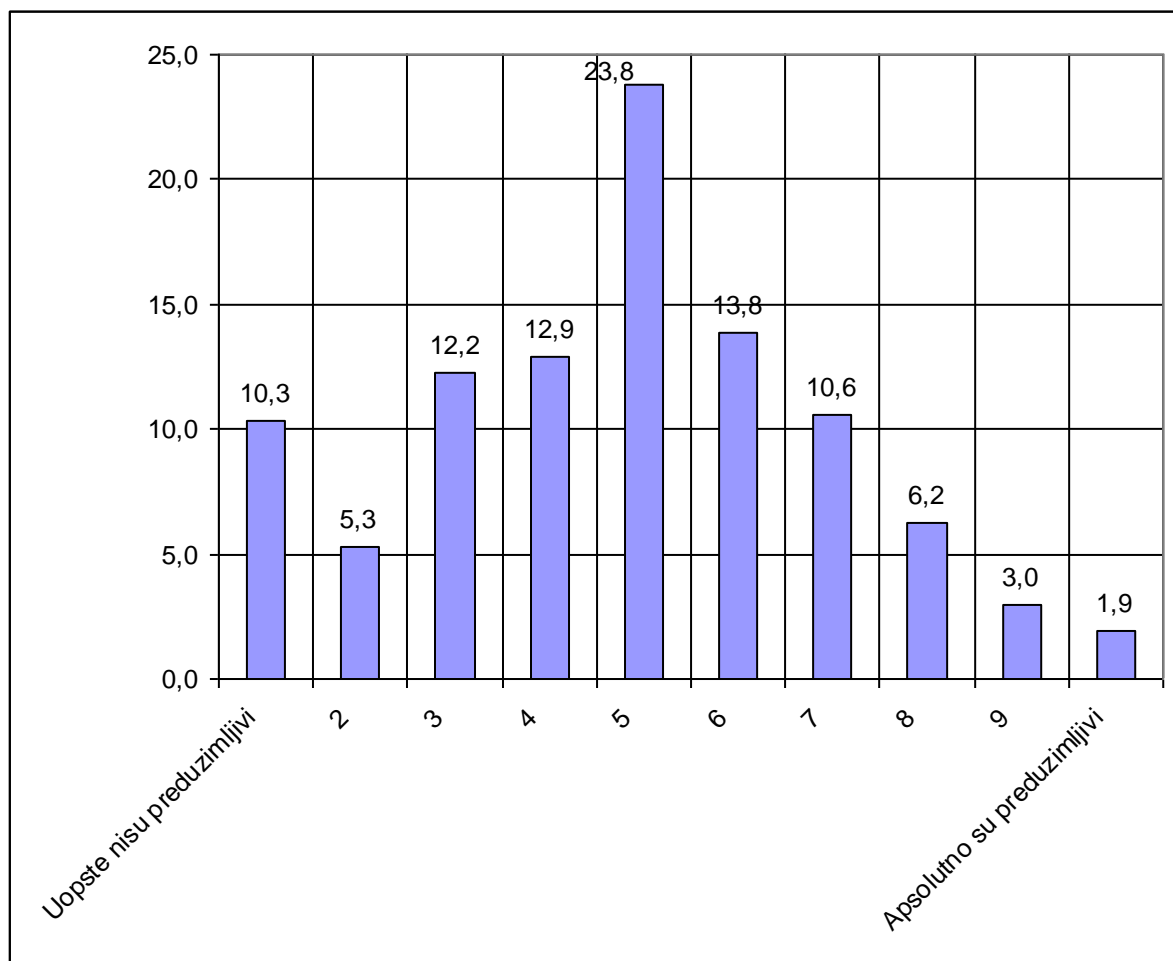
Koje kategorije ispitanika (u većem procentu od prosjeka koji je 19,0%) misle da je **samouvjerenost** najvažnija osobina uspješnog preduzetnika? To su:

- Žene (21,0%)
- Anketirani starosti 17 godina (26,0%)
- Ispitanici sa završenom osnovnom školom (24,2%)
- Anketirani koji žive u Sjevernoj regiji (21,5%)
- Ispitanici koji žive u domaćinstvima čiji su mjesečni porodični prihodi od 1001 do 1500 eura (32,4%)

A ko su anketirani koji smatraju da je **poštenje** (u većem procentu od prosjeka koji je 6,8%) najvažnija osobina preduzetnika? To su:

- Muškarci (9,4%)
- Anketirani starosti 24 godina (10,2%)
- Ispitanici sa završenom srednjom školom (7,9%)
- Anketirani koji žive u Južnoj regiji (10,1%)
- Ispitanici koji žive u domaćinstvima čiji su mjesečni porodični prihodi od 101 do 200 eura (11,4%)

Na skali od 1 do 10 ocjenite koliko su ljudi u Crnoj Gori preduzimljivi kada je u pitanju biznis:

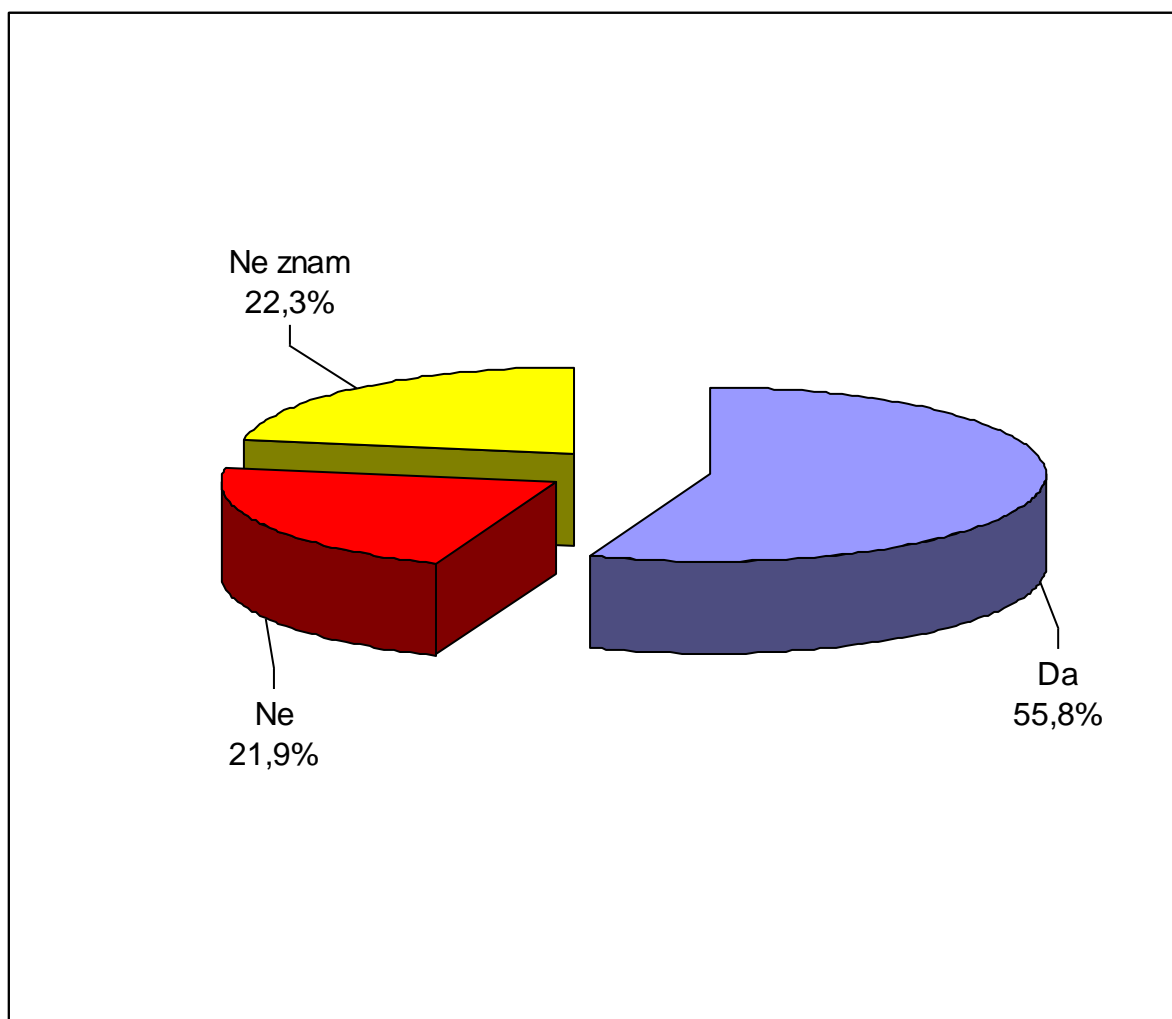

Odgovarajući na ovo pitanje ispitanici su imali mogućnost da na skali od 1 do 10 (gdje je 1 predstavljalo stav da građani CG uopšte nisu preduzimljivi, a 10 da su apsolutno preduzimljivi) ocjene preduzimljivost ljudi u Crnoj Gori kada je u pitanju biznis.

Iz navedene skale dobili smo srednju vrijednost, odnosno prosječnu ocjenu koja iznosi **4.80**.

Ovo znači da anketirani građani smatraju da su stanovnici Crne Gore nešto više nepreduzimljivi nego što su preduzimljivi.

Da li ste spremni da promijenite mjesto Vašeg stanovanja kako bi u drugoj sredini našli posao?

Nešto više od polovine anketiranih je spremno (55,8%) da promjeni mjesto stanovanja kako bi u drugoj sredini našlo posao, dok svaki peti ispitanik nije spreman (21,9%) na taj postupak ili nije siguran (22,3%) da bi to učinio.

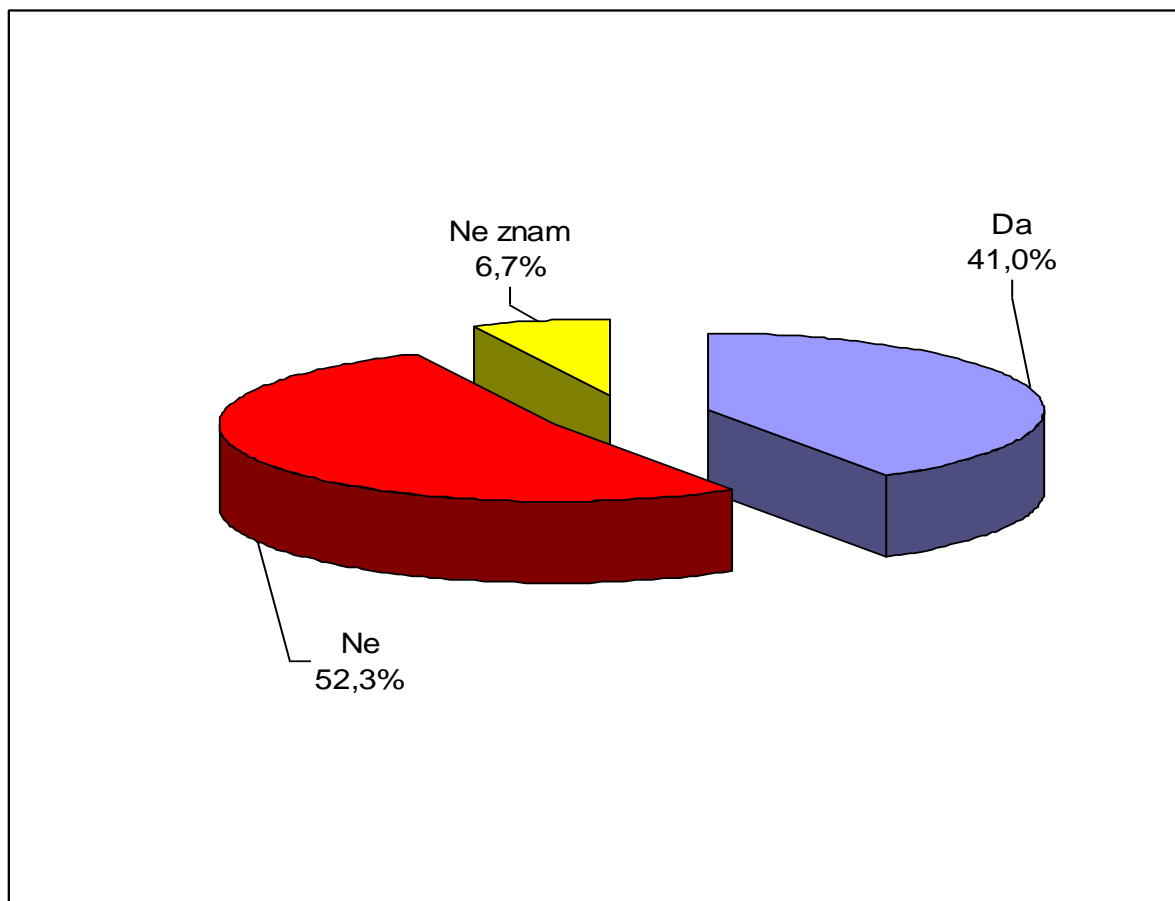
Prezentiramo podatke koji identifikuju kategorije ispitanika (u većem procentu od prosjeka-55,8%) koje su **spremlne da promjene mjesto stanovanja** kako bi u drugoj sredini našle posao:

- Muškarci (57,0%)
- Anketirani starosti 22 godina (72,2%)
- Ispitanici sa visokim obrazovanjem (67,6%)
- Anketirani koji žive u Sjevernoj regiji (62,8%)
- Ispitanici koji žive u domaćinstvima čiji su mjesečni porodični prihodi do 200 eura (87,5%)

Koje grupacije **nijesu spremne** (prosjeak 21,9%) **da promjene mjesto stanovanja** kako bi u drugoj sredini našle posao:

- Muškarci (24,2%)
- Anketirani starosti 20 godina (31,6%)
- Ispitanici sa srednjim obrazovanjem (25,9%)
- Anketirani koji žive u Južnoj regiji (25,8%)
- Ispitanici koji žive u domaćinstvima čiji su mjesečni porodični prihodi od 1001 do 1500 eura (37,1%)

Da li, nakon završenog školovanja, očekujete da se zaposlite u nekoj od državnih institucija?

Nešto više od polovine anketiranih (52,3%) ne očekuje da se nakon završenog školovanja zaposli u nekoj od državnoj institucija, njih 41% očekuje suprotno, dok 6,7% ispitanika nema stav o ovom pitanju.

Medju onima koji ***ne očekuju zaposlenje***, nakon završenog školovanja, u nekoj od državnih institucija izdvajaju se:

- Muškarci (60,3%),
- Ispitanici starosti 24 godine (61,8%),
- Oni koji imaju završen srednji nivo obrazovanja (53,8%),
- Stanovnici južne regije (59,9%),
- Ispitanici koji žive u domaćinstvima čiji su mjesečni porodični prihodi od 500 do 600 eura (58,4%).

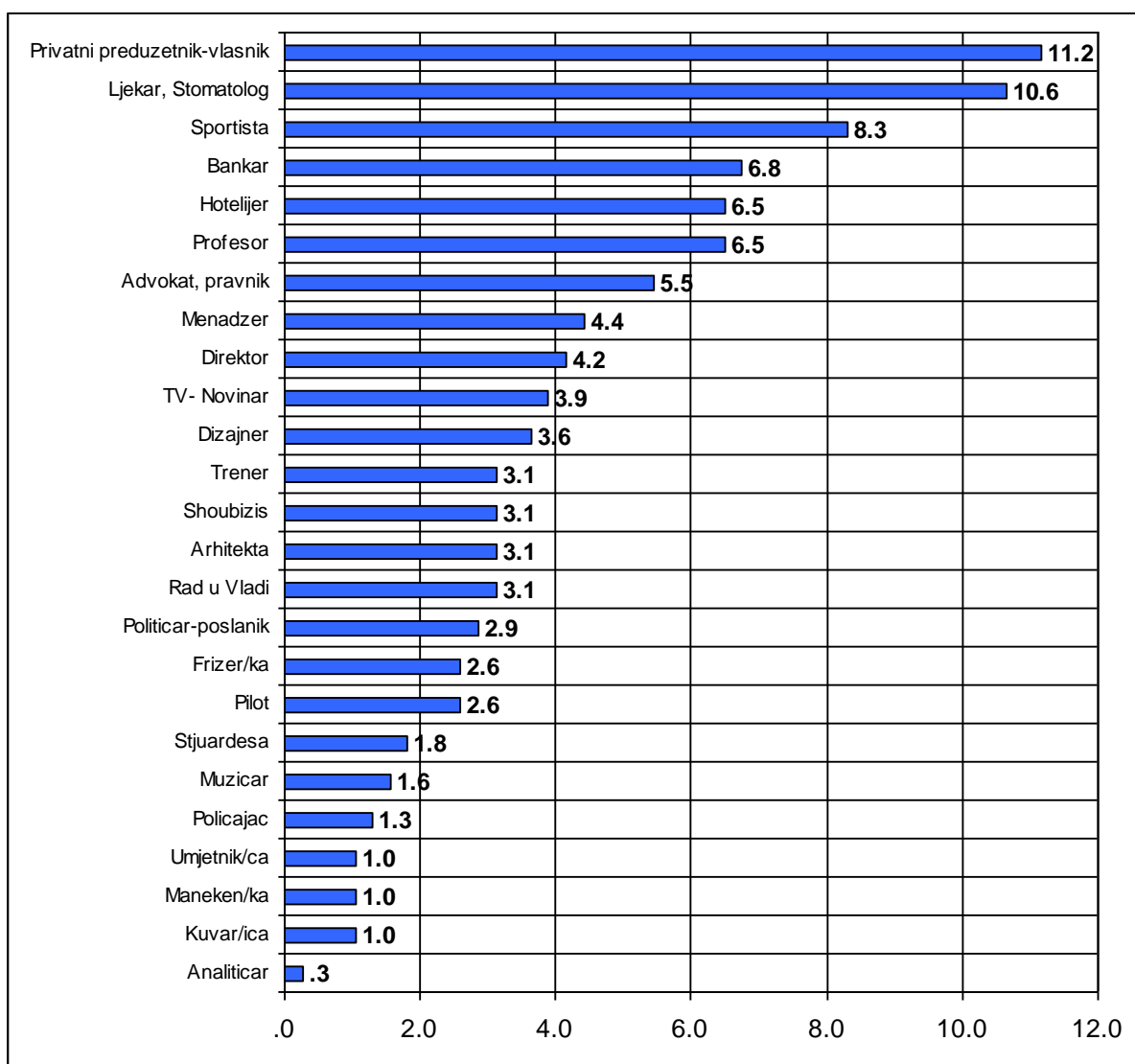

S druge strane ispitanici:

- Ženskog pola (48,5%),
- Starosti 22 godine (55,6%),
- Visokoobrazovani (49%),
- Sjeverne regije (47,7%),
- Koji žive u domaćinstvima čiji su mjesečni porodični prihodi do 200 eura (62,5%),

u najvećem procentu očekuju da će nakon završenog školovanja zaposlenje naći u nekoj od državnih institucija.

Koji je Vaš posao „iz snova“?

Posljednje pitanje, u anketnom upitniku, koje se odnosilo na segment preduzetništva glasilo je *Koji je Vaš posao „iz snova“?*. Ovo pitanje je bilo otvorenog tipa, odnosno ispitanici nisu imali mogućnost izbor ponudjenih odgovora, već su sami upisivali odgovore.

Napominjemo da je na ovo pitanje odgovorilo 39,5% ispitanika, dok njih 60,5% nije dalo odgovor.

Dakle, podaci iz gore prikazanog grafikona predstavljaju frekvenciju odgovora 39,5% ispitanika iz ukupnog uzorka.

Možemo zaključiti da su mladi u najvećem procentu naveli (istakli) da bi voljeli da postanu vlasnici neke privatne kompanije, ljekari, stomatolozi, sportisti, bankari, hotelijeri, itd.

Vrijednosne orijentacije su veoma kompleksna, razvojna i takoreći, uvijek aktuelna tema. To pogotovo važi za istraživanje i upoređivanje vrijednosnih orijentacija određenih ljudskih populacija. Recimo, istraživanje upoređivanje i utvrđivanje sličnosti i razlika vrijednosnih orijentacija mladih i odraslih u određenom društvu i vremenu.

Sva istraživanja vrijednosnih orijentacija su metodološki veoma kompleksna i podrazumjevaju uključivanje većeg broja stručnjaka različitih profila. U ovom našem istraživanju o svakodnevicu mladih smo, samo u jednoj naznaci, kao povod za razmišljanje, pokušali da utvrdimo stavove mladih u odnosu na neka pitanja.

Zato smo ih zamolili da **ocjenama od 1 do 5 (ocjena 1 = veoma negativno; ocjena 5= veoma pozitivno) izraze njihova osjećanja pri pomenu sljedećih pojmova:**

	Ocjena	RANG
1. Sloboda	4,41	I
2. Škola-Fakultet	4,04	
3. Ravnopravnost	3,71	II
4. Jugoslavija	3,71	
5. Religioznost	3,68	
6. Ekologija	3,66	
7. Demokratija	3,20	
8. Evropa	3,09	
9. Partizani	2,69	III
10. Četnici	2,33	
11. Alkohol	2,23	
12. Politika	1,98	IV
13. NATO	1,86	
14. Droga	1,47	

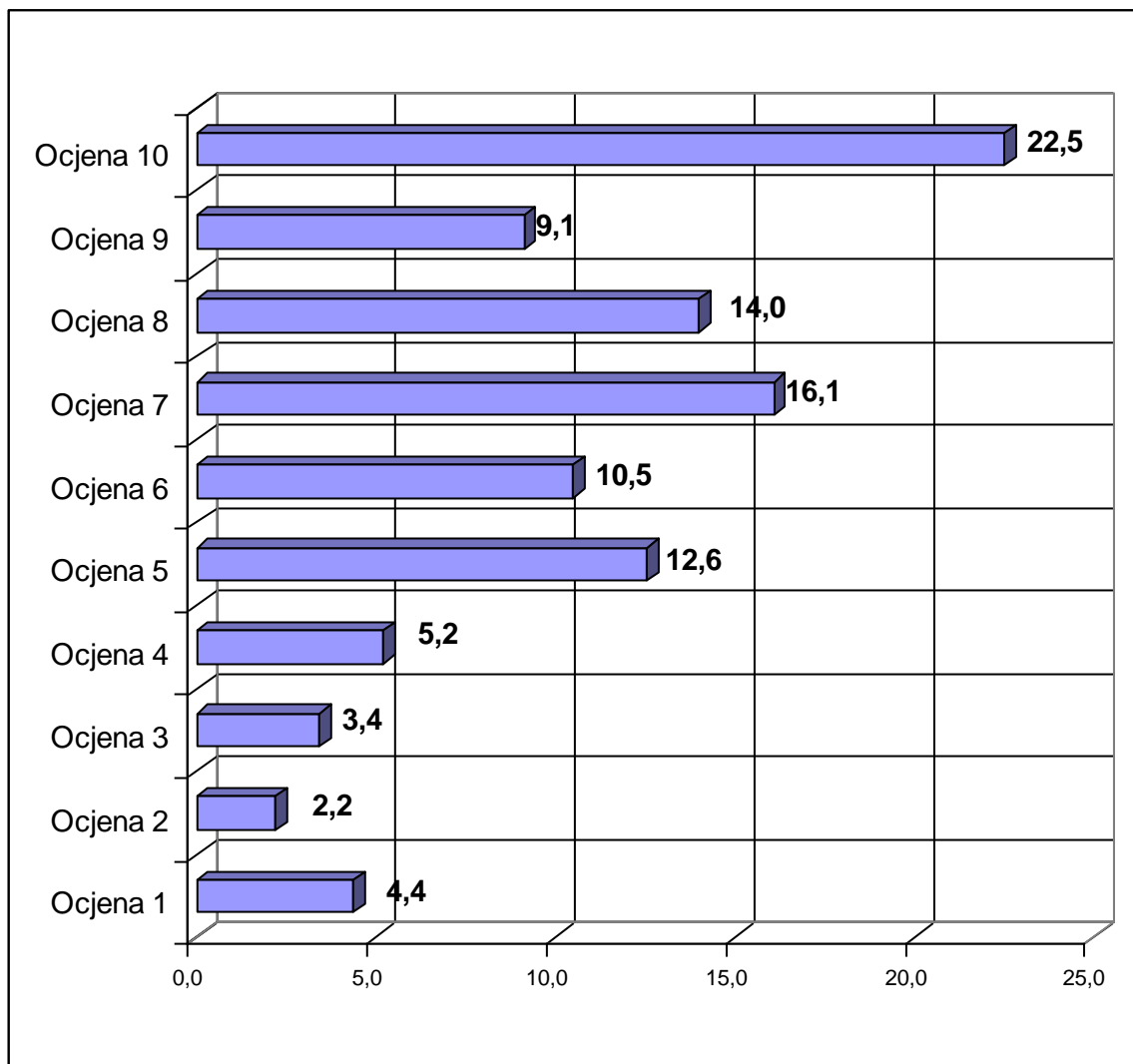
U prethodnoj tabeli smo sumirali prosječne ocjene za svaki ponudjeni pojam i rangirali ih po njihovoj veličini, jer je u upitniku raspored ponudjenih pojmova bio sasvim drugačiji. Dakle, rangiranje je izvršeno na način što su pojmovi grupisani u četiri gupe: I grupu čine pojmovi koji imaju prosječnu ocjenu veću od 4, u II grupi su pojmovi sa prosječnom ocjenom većom od 3; u III grupi su pojmovi sa prosječnom ocjenom većom od 2, a u IV grupi su pojmovi sa najmanjom prosječnom ocjenom (od 1 do 2).

Kao što se vidi, najveću prosječnu ocjenu (4.41) ima sloboda, a najmanju droga (1,47).

Na kraju upitnika, nakon što smo mlade pitali kako provode slobodno vrijeme, koju muziku slušaju, šta jedu i piju, da li čitaju knjige, kojim sportom se bave, koje medije čitaju, slušaju ili gledaju, koliko i na šta troše svoj novac...postavili smo i pitanje: *Na skali od 1 do 10 ocjenite koliko ste, uopšteno govoreći, zadovoljni Vašim životom?* (1 = uopšte nisam zadovoljan/a, 10 = veoma sam zadovoljan/a).

Mladi su sa prosječnom ocjenom **6,98** iskazali stepen zadovoljstvo svojim dosadašnjim životom.

Distribucija odgovora je sljedeća:

Veoma nezadovoljnih (ocjena 1) je 4,4%, a veoma zadovoljnih (ocjena 10) je 22,5%.